

OTDK – Dolgozat

Horváth András

BA

2013.

MITŐL FÜGG EGY MAGYAR LABDARÚGÓ PIACI ÉRTÉKE?

WHAT DETERMINES THE MARKET VALUE OF A HUNGARIAN FOOTBALLER?

KÉZIRAT LEZÁRÁSA: 2012.11.17.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	1
2. A LABDARÚGÁS TÖRTÉNET.....	2
3. A LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGON	3
4. LABDARÚGÓ SZÖVETSÉGEK.....	4
4.1. FIFA – NEMZETKÖZI LABDARÚGÓ-SZÖVETSÉG.....	4
4.2. UEFA – EURÓPAI LABDARÚGÓ-SZÖVETSÉG	4
4.3. MLSZ – MAGYAR LABDARÚGÓ SZÖVETSÉG.....	5
4.4. A MAGYARORSZÁGI IGAZOLÁSI ÉS ÁTIGAZOLÁSI SZABÁLYOK.....	6
5. A LABDARÚGÁS GAZDASÁGI HELYZETÉNEK VÁLTOZÁSA HAZÁNKBAN.....	10
6. MAGYARORSZÁG ÉS A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOK CSAPATAINAK PIACI ÉRTÉKÉNEK AZ ÖSSZEHASONLÍTÁSA	14
7. AZ ELSŐ OSZTÁLYÚ MAGYAR KLUBOK ÉS JÁTEKOSAIK Piaci ÉRTÉKÉNEK BEMUTATÁSA.....	17
8. A MAGYAR LABDARÚGÓ KLUBOK GAZDASÁGI HELYZETE	20
9. A KLUBOK BEVÉTELI FORRÁSAI	25
9.1. ÖNKORMÁNYZATI ÉS SZPONSZORI TÁMOGATÁSOK.....	25
9.2. TULAJDONOSI TÁMOGATÁSOK	26
9.3. TELEVÍZIÓS BEVÉTELEK	27
9.4. JEGYBEVÉTELEK – NÉZŐSZÁM	28
9.5. ÁTIGAZOLÁSI BEVÉTELEK	30
10. TÉNYEZŐK, MELYEK MEGHATÁROZHATJÁK EGY JÁTEKOS ÉRTÉKÉT	33

10.1. A JÁTEKOS FIZIKAI ADOTTSÁGAI, TAPASZTALATA, TELJESÍTMÉNYE	33
10.2. AZ ORSZÁG LABDARÚGÁSÁNAK INFRASTRUKTURÁLIS HELYZETE	40
10.3. A JÁTEKOSOK MARKETING, REKLÁM ÉRTÉKE.....	45
10.4. A JÁTEKOS-ÜGYNÖKÖK SZEREPE.....	47
11. DZSUDZSÁK BALÁZS ÉLETÚTJÁNAK ÉS PIACI ÉRTÉKÉNEK VÁLTOZÁSA.....	50
12. KONKLÚZIÓ	55
13. IRODALOMJEGYZÉK	57

TÁBLÁZAT, KÉP, ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: *Dzsudzsák Balázs piaci értékének változása;* Saját készítésű – Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.10.19.

1. kép: *Sóstói-stadion, Székesfehérvár* - Forrás: www.worldstadiums.com; Letöltés dátuma: 2012.10.06.

2. kép: *Phillips-stadion, Eindhoven* - Forrás: www.rudsoccers.com; Letöltés dátuma: 2012.10.06.

1. táblázat: *Magyarország és a szomszédos országok első osztályú klubjainak együttes piaci értéke* - Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.09.10.

2. táblázat: *A magyar, román, szerb és szlovák csapatok ranglistája a piaci értékük alapján* - Forrás: www.nso.hu; Letöltés dátuma: 2012.09.18.

3. táblázat: *A négy legnagyobb labdarúgónemzet csapatainak együttes piaci értéke, és a legértékesebb csapatok értéke* - Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.09.10.

4. táblázat: *Az első osztályú magyar klubok piaci értéke* - Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.09.10.

5. táblázat: *A magyar bajnokság legértékesebb játékosai* - Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.09.10.

6. táblázat: *A 2011/12-es NB1-es szezon klubjainak becsült költségvetése*- Forrás: www.sportplusz.hu; Letöltés dátuma: 2012.10.02.

7. táblázat: *Az NB1-es csapatok 1 bajnoki pontra fordított költségvetése a 2011/12-es szezonban* - Forrás: www.sportplusz.hu; Letöltés dátuma: 2012.10.02.

8. táblázat: *Az NB1-es bajnokság elmúlt 3 szezonjának átlagos nézőszámai* - Forrás: www.nb1.hu; Letöltés dátuma: 2012.10.02.

9. táblázat: *Magyarország és szomszédos országainak a 2012-es nyári átigazolási szezonjának egyenlege* - Saját készítésű - Forrás: www.transfermarkt.de; Letöltés dátuma: 2012.09.10.

1. BEVEZETÉS

Szakdolgozatom témájának a magyar labdarúgás piaci helyzetének vizsgálatát választottam. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mitől függ, mi határozza meg egy magyar labdarúgó piaci értékét.

Röviden összefoglalom és ismertetem, hogy miről is fog szólni a dolgozatom.

Az első fejezetben bemutatom a labdarúgást, mint sportágat, annak kialakulását és rövid történetét, kiemelt hangsúlyt fektetve a magyar illetőségű eseményekre.

Ezután a nemzetközi és hazai labdarúgó szervezetekről, azoknak legfőbb elveiről teszek majd említést. Bemutatom a FIFA (Fédération Internationale de Football Association – Nemzetközi Labdarúgó-szövetség), az UEFA (Európai Labdarúgó-szövetség), és az MLSZ (Magyar Labdarúgó Szövetség) működését, tevékenységi körüket és a szövetségek legfontosabb átigazolási szabályait.

A következő részben elemezni fogom a labdarúgás gazdasági helyzetét, nagy hangsúlyt fektetve Magyarországra. Gazdasági szemszögből elhelyezem hazánkat a nemzetközi labdarúgás térképén, összehasonlítva a külföldi országok, klubok értékeivel, lehetőségeivel és bemutatom hazánk futballklubjainak piaci helyzetét és lehetőségeit.

Dolgozatom fő fejezetében arra keresem a választ, hogy melyek azok a tényezők, amelyek meghatározhatják egy magyar labdarúgó piaci értékét. Ehhez segítségül használok fel az interjúalanyaim válaszait, melyek segítségével összehasonlítom egymással a hazai és külföldi csapatok rendelkezésére álló lehetőségeket és szemléltetem az ott tapasztalt különbségeket, újdonságokat.

Ezután bemutatom Dzsudzsák Balázs magyar válogatott labdarúgó életpályájának és piaci értékének változását az általam megjelölt tényezők alapján.

Végül pedig megoldási javaslatot teszek arra, hogyan lehetne növelni a magyar játékosok és, ezáltal a magyar labdarúgás értékét is.

Dolgozatom elkészítéséhez jelentős mértékben használtam fel már meglévő adatsorokat, cikkeket. Emellett több mélyinterjút készítettem labdarúgókkal és egy játékos-ügynökkel, melyek szintén jelentős mértékben hozzájárultak dolgozatom megírásához.

2. A LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE

A világ egyik legnépszerűbb sportját a labdarúgást tartják a legősibb labdajátéknak a földön. A történelem folyamán a labda rúgásával együtt járó játékokat sok-sok országban játszották. A FIFA adatai alapján az i.e.2. és 3. évezred között először Kínában játszották az első labdarúgásra csak kismértékben hasonlító ám a népszerűség körében nagyon népszerű labdajátékot a *tsu-küih*-t (rúgni - labda). Ez a nagyon kezdetleges formája a játéknak, volt az első közismert labdajáték a világtörténelemben.

A labdarúgás modernkori szabályainak az alapját a 19. század közepén fektették le Angliában, mikor is elválasztották egymástól a futballt és a rögbit. A szabályrendszert a Cambridge-i Egyetemen dolgozták ki és írták le. 1862-ben John Charles az Uppingham School-ban megalkotta az első szabálykönyvet.

1885-ben Anglia, Skócia, Wales és Írország Labdarúgó-szövetsége megalapította az International Football Association Board-ot, amely vezető szerepet töltött be és egyedül dönthetett a szabályok módosításáról, újításáról.

1904-ben Párizsban alapították meg a mai nemzetközi labdarúgásban is a vezető szerepét betöltő Fédération Internationale de Football Association-t (FIFA), azaz a Nemzetközi Labdarúgó-szövetséget.

1954-ben Svájcban, Bázelen létrehozták a kontinens labdarúgó szövetségét, megalakult az Európai Labdarúgó-szövetség az UEFA. Az UEFA képviseli Európa labdarúgó szövetségeit, emellett az egész kontinensre kiterjedő nemzeti (Európa Bajnokság) és klubversenyeket (Bajnokok Ligája, Európa Kupa, Európai Szuperkupa) bonyolít le¹.

A labdarúgás az évek folyamán a világ legnépszerűbb sportjává vált, melyet amatőr és profi szinten rengetegen űznek szerte a világon. Az világhírű csapatok mérkőzéseit pedig a világ minden pontján emberek millió kísérik figyelemmel.

Egy a FIFA által 2001-ben végzett felmérés alapján a több mint 200 vizsgált országban 240 millió ember focizik rendszeresen, és ez a szám az elmúlt évtized során csak emelkedhetett.

¹ Péter Gyula (2010): A labdarúgás története az ókortól napjainkig. 1. kiadás. Nagykönyv Kiadó, Nyíregyháza

3. A LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGON

Hazánkban, mint a világ legtöbb országában szintén rendkívül népszerű sport a labdarúgás. A sportág hazai kibontakozása a 19. század végére, a 20. század elejére tehető. A sportágat szabályozó és a versenyeztetést lehetővé tevő Magyar Labdarúgó Szövetséget 1901. január 19.-én hozták létre, melyet a FIFA 1907-ben az Amszterdamban megtartott tanácskozásán fel is vett tagállamai közé. Országunk válogatottja 1902. október 12.-én játszotta le az első hivatalos válogatott mérkőzését Ausztria ellen Bécsben. Válogatottunk 1938-ban érte el első kiemelkedő sikerét, amikor a Franciaországban megrendezett Világbajnokságon ezüstérmet szerzett Olaszország mögött, miután a döntőben 4-2-es vereséget szenvedett. Országunk labdarúgásának a fénykora az 1950-es 1960-as évekre tehető.

Klub szinten is 1901-ben történt meg a nagy áttörés, ebben az évben tartották meg az első alkalommal hivatalosan kiírt nemzeti bajnokságot, melyet a Budapesti TC csapata nyert meg.

4. LABDARÚGÓ SZÖVETSÉGEK

A labdarúgó szövetségek a sportág szabályozásának, irányításának és zavartalan működésének érdekében lettek létrehozva az egész világon.

4.1. FIFA – NEMZETKÖZI LABDARÚGÓ-SZÖVETSÉG

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (Fédération Internationale de Football Association - FIFA) a világ labdarúgásának az irányító szervezete. Első elnöke a francia Robert Guérin volt.

A FIFA hat kontinentális, regionális szövetséggel rendelkezik: Ázsiai Labdarúgó-szövetség (AFC), Afrikai Labdarúgó-szövetség (CAF), Dél-amerikai Labdarúgó-szövetség (CONMEBOL), Észak- és Közép-amerikai, Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA), Karibi Labdarúgó-szövetségek Konföderációja (CONCACAF) és az Óceániai Labdarúgó-szövetség (OFC), ezeknek a feladata, hogy képviseljék tagországaik érdekeit és nemzeti illetve klubversenyeket szervezzenek és bonyolítsanak le a kontinensükön. A FIFA-nak jelenleg 208 tagországa van a 6 regionális szövetség nemzetei közül.

A FIFA legfőbb célkitűzései közé tartozik a futball folyamatos fejlesztése, az egész világra kiterjedően. Kiemelt hangsúlyt fektetnek az ifjúságra.

Minden eszközzel harcolnak a jelenkor legnagyobb veszélye a korrupció ellen. Meg kell gátolni mindent, ami veszélyeztetheti a mérkőzéseknek vagy versenyeknek kimenetelét, a sérthetlenségét vagy lehetőséget adnak visszaélésekre az adott eseménnyel kapcsolatban².

4.2. UEFA – EURÓPAI LABDARÚGÓ-SZÖVETSÉG

Az Európai Labdarúgó-szövetséget (UEFA – Union of European Football Associations) 1954-ben alapították meg Svájcban, Bázisban a francia, az olasz és a belga labdarúgó szövetségek indítványozása alapján. A szövetség az európai futball adminisztratív és ellenőrző testületként működik. Az UEFA egyike a FIFA 6 regionális szövetségeinek, amelyek közül ő számít a legtekintélyesebb és legbefolyásosabb szövetségnek.

A világ leghíresebb és legnépszerűbb klubcsapatok között zajló bajnokságát is az UEFA bonyolítja le. Ez a Bajnokok Ligája, ahol a világ legjobb csapatai és játékosai küzdenek meg egymással a tróféáért és a vele járó hírnévért, dicsőségért.

² FIFA (2012): Mission & Statutes. <http://www.fifa.com/aboutfifa/organisation/mission.html>; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

4.3. MLSZ – MAGYAR LABDARÚGÓ SZÖVETSÉG

A Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) 1901. január 19.-én alakult meg. Hazánk szövetsége 1907-től tagja a Nemzetközi Labdarúgó-szövetségnek, a FIFA-nak.

„Az MLSZ elsődleges céljai közé tartozik a sportág szakmai irányítása, működésének biztosítása, a gazdasági alapok megteremtése, fejlesztési célok, közép és hosszú távú utánpótlás-nevelési koncepció meghatározása és végrehajtása.”³

A szövetség legfőbb szerve az MLSZ ügyintéző és képviseleti szervezete az Elnökség, melynek feladatai között szerepel a jogszabályok betartása, betartatása, és az Alapszabály szerinti működés biztosítása.

Az MLSZ fegyelmi szabálysértésekkel foglalkozó szerve a Fegyelmi Felügyelő Testület. A testület jogosult fegyelmi eljárást kezdeményezni illetve egyes esetekben vizsgálatokat lefolytatni a fegyelmi vétséget elkövetővel szemben.

Az egyes bizottságok adott szakterületen szövetségi feladatokat látnak el. A bizottságok feladatai és hatásköre az MLSZ szabályzataiban, illetve a működési és szervezeti szabályzatban kerül meghatározásra, működésük részletes szabályait, illetve ügyrendjét az elnökség hagyja jóvá.

Fontosabb bizottságok: Elsőfokú Licencadó Bizottság, Fegyelmi Bizottság, Fellebbviteli Bizottság, NB I- es és NB II- es Bizottság, Igazolási és Átigazolási Bizottság.

Az Magyar Labdarúgó Szövetség élén a mindenkori Elnök áll. A szövetség jelenlegi elnöke a 2010-ben kinevezett Csányi Sándor. Ő irányítja és vezeti a szövetséget. Az Elnök a felelős a Szövetség Alapszabályában, és más dokumentumaiban meghatározott célok, és az annak elérése érdekében kitűzött feladatok teljesüléséért. Az Elnök irányítja és ellenőrzi az Alapszabály és egyéb szabályzatok végrehajtását, betartja és betartatja a jogszabályokat, biztosítja az Alapszabály szerinti működést⁴.

³ MLSZ (2012): Szervezeti és Működési Szabályzat.
[http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZM SZ%202012_1_\(20120529\).pdf](http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZM SZ%202012_1_(20120529).pdf); Letöltés dátuma: 2012.09.05.

⁴ MLSZ (2012): Szervezeti és Működési Szabályzat.
[http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZM SZ%202012_1_\(20120529\).pdf](http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZM SZ%202012_1_(20120529).pdf); Letöltés dátuma: 2012.09.05.

4.4. A MAGYARORSZÁGI IGAZOLÁSI ÉS ÁTIGAZOLÁSI SZABÁLYOK

Hazánk labdarúgóra vonatkozó átigazolási szabályokat az MLSZ a Nyilvántartási, Igazolási és Átigazolási Szabályzatában fogalmazta meg. Ennek hatálya kiterjed, minden az MLSZ és annak szervezeti egységei által rendezett versenyeken résztvevő igazolt magyar és külföldi állampolgárságú nagy- kispályás és futsal labdarúgókra valamint a labdarúgó szakosztályal rendelkező sportegyesületekre, sportvállalkozásokra.

Az MLSZ és szervezeti egységei kötelesek minden labdarúgót nyilvántartásba venni, aki betöltötte az 5. életévét. Az igazolási kérelem aláírásával a labdarúgó beleegyezik, hogy elfogadja és betartja az MLSZ a FIFA és az UEFA szabályait, rendeleteit.

Az utánpótlás nevelő egyesületek védelmének az érdekében jött létre a fiatal labdarúgók átigazolására vonatkozó, nevelési költségtérítés szabálya. Ennek értelmében a 23 évnél fiatalabb labdarúgóval kötött hivatásos szerződés után a klub köteles fizetni azoknak a sportszervezeteknek, amelyeknél a játékos 12 és 23 éves kora között nevelkedett.

Szerződéses labdarúgók között megkülönböztethetünk amatőr és profi, hivatásos szerződéssel rendelkező futballistákat.

Amatőr labdarúgónak számít az a nyilvántartásba vett sportoló, aki egy sportszervezetnél amatőr szerződéssel sportolói tevékenységet folytat. Ezért ő semmilyen díjazásban és egyéb juttatásban nem részesülhet a sportszervezettől.

Hivatásos labdarúgónak az számít, aki foglalkozásszerűen vagy jövedelem szerzés céljából hivatásos labdarúgó versenyrendben résztvevő sportszervezettel köt szerződést és rendelkezik az adott bajnokságra feljogosító játékgengedéllyel. Amennyiben a labdarúgó még nem töltötte be a 18. életévét, akkor maximum 3 éves szerződés aláírására jogosult, amelyen szerepelnie kell a törvényes képviselőjének az aláírásának. A labdarúgókkal kötött szerződések csak határozott időtartamra köthetők meg. Ezen szerződést a felek csak közös akarattal módosíthatják, egyoldalúan csak abban az esetben bonthatják fel, ha a szerződés vagy a jogszabályok az egyik szerződő felet erre feljogosítják. A szerződő felek között felmerülő esetleges vita esetén kizárólag az MLSZ vagy területi szervezetei által nyilvántartásba vett szerződés vehető figyelembe.

Minden labdarúgónak, legyen az amatőr vagy hivatásos rendelkeznie kell hivatalos játékgengedéllyel, e nélkül nem szerepelhet az MLSZ vagy területi szervezetei által rendezett versenysorozatokban. Amikor egy játékos szerződést köt egy sportszervezettel, onnantól a

sportszervezet tulajdonába kerül a játékos játékjoga és az rendelkezik vele. Amennyiben egy labdarúgónak lejár vagy megszűnik a szerződése az adott sportszervezettel, akkor a játékos játékjoga visszakerül a birtokába és onnantól ő maga rendelkezik vele.

A futballista játékgengedélyének kiváltásához szükség van egy versenyzigazolványra is. Ennek tartalmaznia kell a labdarúgó azonosító számát, személyes adatait, állampolgárságát, a sportszervezet adatait – nevét, székhelyét- az igazolás számát, keltét és a versenyzengedélyét. Ezeken kívül még egy külön lapon szerepelnie kell az érvényes sportorvosi engedélyének. A versenyzigazolvány a sportoló tulajdonát képz, de a vele szerződéses viszonyban álló sportszervezet kezeli.

Amennyiben az említettek közül bármi is hiányzik, az fegyelmi eljárást vonhat maga után. Szintén fegyelmi eljárás von maga után, ha a játékos vét az MLSZ alapszabályzatában foglaltak ellen. Ezekben az esetekben a Fegyelmi Bizottság kezdeményezhet és folytathat eljárást a labdarúgó ellen, melynek következményeként akár be is vonhatják az adott labdarúgó játékgengedélyét.

Az amatőr és hivatásos labdarúgók igazolását, annak nyilvántartásba vételét az Igazolási szerv végzi. Hazánk nagypályás labdarúgó bajnokságaiban két átigazolási időszakban lehet igazolni. Míg az amatőr labdarúgók július 1 - augusztus 1-je és január 21 – február 21.-e között, addig a hivatásos labdarúgók június 11 – augusztus 31.-e és január 24 – február 21.-e között igazolhatnak új csapatokba. Ez alól kivételt jelentenek az amatőr vagy hivatásos szerződéssel nem rendelkező labdarúgók, mert ők bármikor igazolhatnak új csapatba. Szintén kivételnek számít az a 17. életévét még nem betöltött labdarúgó, aki 12 hónapig egyetlen egy sportszervezet színeiben sem szerepelt, illetve az a labdarúgó, aki 6 hónapig egyetlen sportszervezet színeiben sem lépett pályára.

A hivatásos szerződéssel rendelkező játékosok csak átigazolási díjért cserébe igazolhatnak más sportszervezethez. A díj, összeg nagyságában és a szerződés feltételeiben a két sportszervezetnek kell megegyeznie. Az átigazolás a játékos beleegyezése nélkül nem történhet meg. Az amatőr és lejárt szerződésű focistákért nem kell átigazolási díjat fizetni. Egy amatőr vagy hivatásos futballista egy teljes bajnoki év alatt 3 alkalommal igazolhat új csapatba. A profi labdarúgó játékjoga a sportszervezettel kötött szerződésének végeztével visszakerül a játékos birtokába és a továbbiakban ő rendelkezhet vele.

Egy labdarúgó Magyarországról külföldre történő átigazolása esetén a FIFA által készített: Szabályzat a Játékosok Státuszáról és Átigazolásáról című alapszabályzat a

mértékadó. Amennyiben az átigazolás során vétenek az ebben foglaltakban, akkor az átigazolás nem valósulhat meg.

Magyarországról szerződéssel rendelkező játékos csak a nemzetközi átigazolási időszakokban – január 1 - január 31 illetve július 1 – augusztus 31 között - igazolhat külföldre, kivételt jelentenek a szabadon igazolható labdarúgók, mert ők bármikor igazolhatók.

Amikor nem országon belül történik meg az átigazolás, hanem egy magyar játékos külföldi csapatba igazol, akkor minden esetben az MLSZ-hez kell beadni az átigazolási kérelmet. A kérelmet az átigazolás előtt engedélyeznie kell az MLSZ-nek, mely a jóváhagyás előtt köteles megvizsgálni, hogy minden a FIFA hatályos előírásai szerint zajlott-e.

A labdarúgó külföldi sportszervezetbe való igazolása esetén a szerződő felek kötelesek rögzíteni a szerződésben az MLSZ részére fizetendő átigazolási díjat is, ez az eladási ár 4+1%-a.

Amennyiben egy játékos csak kölcsönszerződéssel, meghatározott időre kerül egy külföldi sportszervezethez, akkor a külföldre távozás előtt és a visszatérés után is ki kell állítani és be kell nyújtania az MLSZ-hez a nemzetközi átigazolási kérelmet és bizonylatot.

A kérelemnek tartalmaznia kell a labdarúgó személyes adatait, az átadó sportszervezet nyilatkozatát arról, hogy a labdarúgóval szemben nincs semmilyen anyagi jellegű követelése, az átadó és átvevő sportszervezetek között létrejövő szerződést és mellékelni kell a játékos tagsági igazolványát.

Csak akkor adható ki egy futballista játékenedélye más nemzet labdarúgó szövetségének, ha az MLSZ mindent rendben talált és engedélyezett.

Ha bármilyen vita merül fel a nemzetközi átigazolásban érintett labdarúgók szerződésével vagy átigazolásával kapcsolatosan, akkor az ügyben a FIFA Játékos-státusz Bizottságához kell fordulni, ők az illetékes szerv az ilyen esetekben.

Amennyiben a sportszervezet a hivatásos labdarúgóval kötött szerződésben foglalt fizetési és egyéb kötelezettségeinek időben nem tesz eleget, a játékosnak joga van az utolsó teljesítési naptól számított 60 nap után kérelemmel fordulni az illetékes Ligához vagy annak területi szövetségeihez. Kérelmében kezdeményezheti szerződésének egyoldalú felbontását, mivel a sportszervezet nem teljesítette az általa vállaltakat.

Szintén az illetékes Ligához vagy annak területi szervezeteihez kell fordulni szerződésszegés esetén. Az adott szövetségnek kell megállapítania a szerződésszegést. Amennyiben a játékos részéről áll fenn a szerződésszegés, abban az esetben fegyelmi eljárást

is folytatnak ellene a szerződésszegés megállapítása után. Ha a sportszervezet követ el szerződésszegést, akkor annak megállapítása után a labdarúgó szabadon igazolhatóvá válik. Az NB1-es és NB2-es férfi felnőtt labdarúgó csapatok ügyeivel a Magyar Labdarúgó Liga Átigazolási Bizottsága foglalkozik.

Minden a Magyar Labdarúgó Szövetség vagy annak területi szervezetei, szövetségei által szervezett bajnokság utolsó 5 bajnoki fordulójában, csak azok a labdarúgók vehetnek részt, akik az utolsó 5 forduló előtt már igazolt játékosai voltak a sportszervezetnek, függetlenül attól, hogy valaki szabadon igazolható státuszú-e vagy sem.

Egy sportszervezet megszűnése, bajnoki küzdelmekből való kizárása vagy visszalépése esetén a klub összes igazolt játékosa azonnali hatállyal szabadon igazolhatóvá válik⁵.

⁵ MLSZ (2012): Nyilvántartási, Igazolási és Átigazolási Szabályzat.
[http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/02_Labdarugas_uzemeltetesi_szabalyzatok/01_Versenyeztetesi_szabalyzatok/NYIASZ/NYIASZ_2012_3_\(20120704\).pdf](http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/02_Labdarugas_uzemeltetesi_szabalyzatok/01_Versenyeztetesi_szabalyzatok/NYIASZ/NYIASZ_2012_3_(20120704).pdf); Letöltés dátuma: 2012.09.06.

5. A LABDARÚGÁS GAZDASÁGI HELYZETÉNEK VÁLTOZÁSA

HAZÁNKBAN

A magyar labdarúgás az 1950-es 60-as években élte fénykorát. Ebben az időszakban még több elismerésre méltó sikert értek el labdarúgócsapatunk mind válogatott, mind klub szinten. Azonban az 1960-as évek végétől beindult egy folyamat, főleg Európában, melynek hatására felborult az addigi rend és elkezdtek megváltozni az erőviszonyok. Annak ellenére, hogy az 1980-as években még 1-2 csapatunk szép sikert ért el az európai kupaporondon, hazánk labdarúgása lemaradt a többi országétól, mert nem tudta tartani azt a drámai fejlődést, amit a nyugat-európai országok produkáltak. Válogatottunk az 1986-os mexikói Világbajnokság óta egyetlen egy világeseményre sem tudta kvalifikálni magát.

Az 1960- évek végén, addig sohasem látott nagyságú pénzek áramoltak az európai labdarúgásba, a klubokba, melynek hatására a labdarúgás marketingértéke is jelentősen megnövekedett, ezáltal a futball, mint termék sokkal értékesebbé és eladhatóbbá vált. A futballt üzleti alapokra helyezték, amely így egy önálló üzletágat képzett a nyugati országokban. A klubok felismerték, hogy az üzletszerű szórakoztatásban óriási lehetőségek rejlenek, melyből rengeteg hasznot termelhetnek, ezért nem sajnáltak sem pénzt, sem energiát, hogy elérjék céljukat. Ennek köszönhetően megjelent egy új, egy legalább annyira fontos cél a labdarúgásban, mint a győzelem, ez a profit termelése volt. A szurkolók, a mérkőzésekre kilátogató emberek kiszolgálása kulcsfontosságú dologgá vált a stadionokban, ahol a nézők hétről hétre megtelítették a lelátókat, kiváló hangulatot teremtve és nagy hasznot termelve a csapatoknak. A nyugat-európai országokkal ellentétben, hazánkban teljes mértékben elmaradtak ezek az utólag kulcsfontosságúnak ítélt változások. Nem sikerült pénzt áramoltatni a futballba, a klubokba, és a nézőszám is csökkenni kezdett⁶. Hazánkban a rendszerváltás után az 1990-es években sem változott a helyzet, sőt inkább csak romlott, ez alól egyedül a Ferencváros 1995/1996-os sikere a kivétel, amikor a csapatnak sikerült kivívnia a Bajnokok Ligájának (BL) csoportkörébe való bejutást. Ezután ezt 15 évig egyetlenegy magyar csapatnak sem sikerült megismételnie. A 2009/2010-es szezonban a Debrecen csapatának sikerült megtörnie a magyar csapatok eredménytelenségét és a selejtező mérkőzéseken mutatott sorozatos bravúrjainak köszönhetően kiharcolta a Bajnokok Ligájába

⁶ Simon V. Attila (2011): Lesújtó tanulmány a magyar fociról. Mindennapi – A közéleti portál, <http://mindennapi.hu/cikk/sport/lesujto-tanulmany-a-magyar-fociról/2011-07-18/5177>; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

jutást. Kiváló teljesítményének köszönhetően részesülhetett a BL szereplésért járó hatalmas bevételi forrásokból és megmérkőzhetett 3 Európában nagy népszerűségnek örvendő csapattal, az angol Liverpoollal, a francia Lyonnal és az olasz Fiorentinával. A debreceniek, mivel nem rendelkeztek – és azóta sem rendelkeznek – az UEFA előírásainak megfelelő stadionnal, ezért a mérkőzéseket csak a budapesti Puskás Ferenc Stadionban játszhatták le. A pályamódosítás ellenére is mindig telt ház előtt léphettek pályára a labdarúgók. Az elmúlt 3 szezonban (beleértve az ideit is) azonban nem sikerült bejutnia az aktuális magyar bajnokságnak a Bajnokok Ligájának a főtáblájára. A második számú európai kupasorozatban, az Európa Ligában viszont az elmúlt 3 évben két alkalommal is sikerrel jártak hazánk csapatai. 2010 őszén a Debrecen, míg az idei, 2012-es szezonban a Videoton csapata érte el a csoportmérkőzések szakaszát.

Az elmúlt évek biztató sikereinek ellenére sem lehetünk elégedettek labdarúgásunkkal és annak környezetével. A gazdasági hiányosságok mellett társadalmi szinten is hiányosságok mutatkoznak, az emberek mintha elpártoltak volna a labdarúgás mellől, már nincs akkora nimbusza a sportágnak, mint 30-40 évvel ezelőtt. Az egykor futball nagyhatalomnak számító Magyarország mára a középszintű országok szintjére süllyedt.

1. táblázat: Magyarország és a szomszédos országok első osztályú klubjainak együttes piaci értéke

Ország	Érték összesen	Átlagérték	Csapatok száma	UEFA Rangsor
Ukrajna	628.150.000	1.539.583	16	8.
Románia	265.400.000	527.634	18	21.
Ausztria	130.200.000	487.684	10	14.
Horvátország	144.350.000	434.789	12	20.
Szerbia	157.325.000	351.957	16	25.
Magyarország	96.475.000	229.157	16	29.
Szlovénia	51.400.000	197.692	10	31.
Szlovákia	54.650.000	171.317	12	23.

Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

A táblázatban hazánk és szomszédos országaink első osztályú bajnokságának az adatai találhatóak. Az érték összesen adatsor, az ország bajnokságában futballozó összes labdarúgónak az értékét mutatja meg. Az átlagérték a bajnokságokban szereplő csapatokra lebontott átlagos csapatértéket tünteti fel. Az UEFA (Európai Labdarúgó-szövetség) által összeállított UEFA Rangsor pedig, a bajnokságoknak a sorrendjét mutatja, melyet az ország csapatainak a nemzetközi kupákban való szereplése határoz meg. A táblázat alapján láthatjuk, hogy hazánk bajnoksága még a régiókban található bajnokságok között sem tölt be vezető szerepet, nemhogy Nyugat-Európában.

Az ukrán első osztály minden tekintetben toronymagasan kiemelkedik a régió bajnokságai közül. Az ukrán csapatok minden évben stabil résztvevői az európai kupaküzdelmeknek, ez jelentős mértékben hozzájárul kedvező UEFA rangsor besorolásukhoz és rengeteg bevételt jelent a kluboknak. Bajnokságukból a két nagy rivális klub, a Sakhtar Doneck (150,8 millió euró) és a Dinamo Kijev (128 millió euró) csapatainak az értéke kiemelkedik a többiekétől. Mindkét klub játékoskeretének az értéke egyedül meghaladja hazánk bajnokságának, játékosainak a piaci értékét. Az ukrán bajnokság 1992-es megalapítása óta csak egyetlen egy alkalommal fordult elő, hogy ne a már említett két rivális csapat valamelyike nyerte volna meg a bajnokságot. A Dinamo Kijev 13, míg a Sahktar Doneck 6 alkalommal bizonyult hazája legjobbjának. Ez is jól mutatja hatalmas fölényüket a többi csapattal szemben. A Dinamo és a Sahktar csapatának az elmúlt 10 év folyamán 1-1 alkalommal sikerült elhódítani a második legrangosabb európai kupát, az UEFA-kupát (az Európa Liga jogelődjét). Ezek a sikerek is megmutatják, hogy nemcsak a nyugati klubok lehetnek sikeresek a kupákban. Nagy ráfordítással, kemény és kitartó munkával a világ minden pontján elérhető a siker. Az ukránok felismerték, hogy csak akkor lehet esélyük a labdarúgásuk felvirágoztatására, ha gazdaságilag is képesek felvenni a versenyt a többiekkel. A Sahktar Doneck csapata kiváló példa lehetne bármely magyar csapatnak. A csapat milliárdos üzletember tulajdonosa fejébe vette, hogy európai kupasikereket kíván elérni a csapattal. Rengeteg pénzt áldozott a klub felvirágoztatására az évek során. Tökéletes körülményeket teremtett, és összeállított egy javarészt Dél-amerikai és ukrán labdarúgókból álló játékoskeret, mellyel megalapozta a szakmai stáb számára a sikeres munkavégzés alapjait.

Ha a táblázatban látható piaci értékeket vesszük figyelembe, hazánk bajnoksága csak Szlovákiát és Szlovéniát előzi meg a rangsorban, a többi ország versenysorozatának piaci értéke jóval a miénk fölött van. Ha az érték összesen adatokat nézzük, abban az esetben még

nem is olyan nagy a lemaradásunk a többi előttünk álló országhoz képest, viszont ha megfigyeljük azt, hogy ezen országokban Romániát és Szerbiát leszámítva mindenhol kevesebb csapat futballozik, akkor már láthatjuk, hogy ezek az adatok ránk nézve kedvezőek. Az átlagérték adatok már hitelesebb képet mutatnak a valóságról, mely szerint a vizsgált 8 ország közül hazánk bajnoksága a 6. helyet foglalja el.

Az Európai Labdarúgó-szövetség 5 éves RangSORa alapján országunk bajnoksága még rosszabb helyzetben van szomszédos országainkhoz képest. E szerint csak Szlovéniát előzzük meg a másik 7 ország közül. Ahogy tehát ez a rangsor is mutatja, labdarúgásunk, klubcsapataink teljesítménye hagy kívánnivalót maga után. Az elmúlt évek nem túl sikeres európai kupaszereplései miatt bajnokságunk egyre hátrébb kerül az UEFA besorolásaiban. Hazánk bajnokságának színvonala, és a körülmények egyáltalán nem csábítóak a nevesebb, jobb játékosok számára, ezért a magyar csapatok számára nagy kihívást jelent meghatározó, jó játékosokat igazolni külföldről. Bár az elmúlt néhány esztendőben 1-2 csapatnak sikerült már tökeerősebb gazdasági háttérrel kialakítani, még nem valószínű, hogy klubjaink versenyezni tudnak más jobb gazdasági hátterű és erősebb csapatok ajánlataival.

A táblázatban látható adatok és tényezők alapján, sem lehet túl vonzó célállomás Magyarország a jobb külföldi labdarúgók számára.

6. MAGYARORSZÁG ÉS A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOK CSAPATAINAK PIACI ÉRTÉKÉNEK AZ ÖSSZEHAISONLÍTÁSA

Ha megnézzük a 2012/13-as magyar bajnokság és az UEFA Rangsorban előttünk álló 3 ország – Románia, Szlovákia és Szerbia - csapatainak a piaci értékét, azt vehetjük észre, hogy a 4 bajnokság alapján összeállított legjobb 20-as listára 3 magyar csapat kerülhet fel. Ezen kívül 11 román, 5 szerb és mindössze 1 szlovák csapat található meg a 20-as listán⁷. A román bajnokság kiemelkedik a 4 ország versenysorozata közül, viszont hazánk klubjai piaci értékben felveszik a harcot a szerb középcsapatokkal és a szlovák együttesekkel.

2. táblázat: *A magyar, román, szerb és szlovák csapatok ranglistája a piaci értékük alapján*

1. CFR Cluj (romániai)	36 980 000
2. Steaua Bucuresti (román)	30 825 000
3. FK Partizan Beograd (szerb)	28 500 000
4. FC Vaslui (román)	24 700 000
5. Crvena zvezda (szerb)	23 600 000
6. Dinamo Bucuresti (román)	23 075 000
7. Petrolul Ploiesti (román)	21 000 000
8. Rapid Bucuresti (román)	19 500 000
9. FK Vojvodina (szerb)	19 150 000
10. Pandurii Targu Jiu (román)	15 175 000
11. Otelul Galati (román)	13 525 000
12. Astra Ploiesti (román)	12 175 000
13. Videoton FC (magyar)	11 450 000
14. Gaz Metan Medias (román)	11 225 000
15. FK Rad Beograd (szerb)	10 600 000
16. OFK Beograd (szerb)	10 250 000
17. Debreceni VSC-Teva (magyar)	9 850 000
18. Slovan Bratislava (szlovák)	8 950 000
19. Győri ETO (magyar)	8 800 000
20. FC Brasov (román)	8 750 000

Forrás: www.nso.hu (euró)

Ha megfigyeljük a vizsgált szomszédos országok bajnokságát, kiderül, hogy magyar játékos csak a román első osztályban található, ott is csak egy játékos. Szerbiában és Szlovákiában egyetlen egy magyar labdarúgó sem futballozik. Ezzel ellentétben, hazánkban 32 szerb, 6 román és 6 szlovák játékos játszik. A szomszédos országokból érkező

⁷ Pór Károly (2012): Az NB1 eurómilliókra van a román és a szerb élvonaltól is. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/az-nb-i-euromillioakra-van-a-roman-es-a-szerb-elvonaltol-is-2174403; Letöltés dátuma: 2012.09.18.

labdarúgókat sokkal szívesebben alkalmazzák hazánkban, mint a magyar játékosokat az érintett országokban. A rengeteg szerb játékos érkezése megmagyarázható azzal, hogy a hazai labdarúgókat nehéz átigazolni egyik klubtól a másikhoz, mert általában szerződéssel rendelkeznek és fizetni kellene értük. Ezzel szemben a szerb játékosok szabad státuszú labdarúgóként jönnek hazánkba és kisebb igényekkel is rendelkeznek, mint a magyar labdarúgók. Napjainkban jellemző, hogy a játékos ügynökök minden átigazolási időszakban elárasztják külföldi, legtöbb esetben délszláv próbajátékosokkal a magyar csapatokat, ezzel jelentősen rontva a hazai fiatalok kiugrási lehetőségeit.

3. táblázat: *A négy legnagyobb labdarúgónemzet csapatainak együttes piaci értéke, és a legértékesebb csapatok értéke*

Ország	Csapatok értéke összesen	Legértékesebb csapat	Legértékesebb csapat értéke
Anglia	3.393.750.000	Manchester City	498.250.000
Spanyolország	2.648.400.000	Barcelona	654.500.000
Olaszország	2.099.375.000	Juventus	307.200.000
Németország	1.828.100.000	Bayern München	416.450.000

Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

Ha nem csak a régió országaival és annak csapataival hasonlítjuk össze hazánkat, hanem a legnagyobb európai országokkal, azok együtteseivel is, akkor még nagyobb különbségeket fedezhetünk fel. A világ jelenlegi legértékesebb bajnokságának az angol Premier League-nek a piaci értéke 3.4 milliárd euró, ez 35-ször több mint a magyar első osztály értéke.

Pillanatnyilag napjaink egyik legsikeresebb együttese, a spanyol Barcelona a világ legértékesebb csapata, melynek piaci értéke 654.5 millió euró. Összehasonlításként, Magyarország legértékesebb csapata a Videoton, melynek értéke 11.45 millió euró.

Ezek az adatok mind azt bizonyítják, hogy a magyar labdarúgás elismertsége, hírneve messze elmarad a legjobbakétól. Emiatt jóval nehezebben is egy magyar játékos helyzete, ha külföldre szeretne igazolni, mert a külföldi csapatoknál előnyt élvezhet egy magasabb szintű, nívósabb bajnokságból érkező játékos. Szintén jelentős mértékben befolyásolhatja a bajnokság megítélése, jelenlegi helyzete a játékosok árát. Egy jobb bajnokságban futballozó

játékosért sokkal többet hajlandóak fizetni a klubok, mintha egy alacsonyabb szintet képviselő ligából igazolnának, így pedig a játékost eladó klub jóval kevesebb bevételre tehet szert a játékos eladásából. Ezt bizonyítják a 2011-es átigazolási adatok is, hogy amíg Horvátország klubjai 24 millió euró, Szerbia klubjai 22 millió euró bevételt könyvelhettek el játékos eladásokból, addig Magyarország mindösszesen 4 millió eurót.

7. AZ ELSŐ OSZTÁLYÚ MAGYAR KLUBOK ÉS JÁTEKOSAIK PIACI ÉRTÉKÉNEK BEMUTATÁSA

A magyar első osztályú csapatok piaci értékét nézve nem fedezhetünk fel akkora különbségeket az egyes csapatok értékei között, mint például Ukrajnában vagy Romániában. Természetesen, mint mindenhol így hazánkban is vannak tehetősebb klubok, akik megengedhetik maguknak, hogy több jobb minőségű, ezáltal drágább játékost alkalmazzanak.

4. táblázat: Az első osztályú magyar klubok piaci értéke

■ Csapatok Nemzeti Bajnokság 12/13					
	Klub	Osztag	Ø-	Piaci érték	Ø-MW
	Fehérvár	24	2,25	11.450.000 €	477.083 €
	Debreceni VSC	32	7,26	10.250.000 €	320.313 €
	Győri ETO FC	26	2,27	8.800.000 €	338.462 €
	Ferencváros Budapest	27	8,24	7.375.000 €	273.148 €
	Diósgyőri VTK	25	26,0	7.225.000 €	289.000 €
	Újpest FC	26	2,25	6.525.000 €	250.962 €
	Pécsi MFC	26	2,26	5.475.000 €	210.577 €
	Honvéd FC	31	4,23	5.325.000 €	171.774 €
	Szombathelyi Haladás	27	1,25	5.250.000 €	194.444 €
	Kecskeméti TE	28	25,0	4.725.000 €	168.750 €
	Paksi FC	23	28,8	4.500.000 €	195.652 €
	Lombard Pápa FC	25	25,9	4.475.000 €	179.000 €
	Kaposvári Rákóczi FC	25	25,4	4.000.000 €	160.000 €
	MTK Budapest	25	23,5	3.925.000 €	157.000 €
	Egri FC	26	26,4	3.750.000 €	144.231 €
	BFC Siófok	25	24,6	3.425.000 €	137.000 €
Ausländer: 149 (35,4 %)				96.475.000 €	229.157 €

Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

Az adatok szerint az elmúlt két év bajnokai a Videoton és a Debrecen egy kicsit elszakadnak a többi csapattól. Az elmúlt évek folyamán ennek a két csapatnak sikerült kisebb sikereket elérnie a nemzetközi kupaporondon is. A Videoton külföldi edzővel és javarészt külföldi játékosokkal a keretében igyekszik minél sikeresebben szerepelni, ezzel szemben Debrecenben inkább a hazai játékosokban bíznak, de természetesen náluk is található néhány

külföldi futballista a keretben. Két ellentétes filozófia és stratégia áll szemben egymással napjaink két legmagasabban jegyzett magyar csapatai esetén.

Ha figyelembe vesszük a többi magyar csapatot is, akkor azt kell megállapítanunk, hogy máshol is szívesen alkalmaznak más országból érkező játékosokat a hazai fiatalokkal szemben. Országunk legmagasabb osztályában lévő klubok hivatalosan leadott játékoskereteiben lévő 420 játékosból 149 más nemzetiségű labdarúgó, ez az összes játékos 35,4 %-át jelenti. Az első osztályú klubok közül a Győr csapatának a keretében található a legtöbb idegenlégiós, náluk a 26 fős első keretből 16 játékos érkezett külföldről. Ha százalékos arányban megfigyeljük a külföldi játékosok arányát szomszédos országainknál, akkor kiderül, hogy csak Ukrajnában (41,4%) magasabb az idegenlégiósok aránya, mint nálunk. Magyarországon már régóta tart a vita a szakemberek és az újságírók között arról, hogy érdemes e ennyi idegenlégióst alkalmazni a bajnokságunkban. A sokszor gyenge minőségű, ámde külföldi labdarúgók előnyt élveznek a magyarokkal szemben és elveszik a helyet játékosainktól, ez fokozottan igaz fiatal tehetségeinkre. Velünk ellentétben, Horvátországban (14,2%), Szerbiában (15,9%) és Szlovéniában (18,8%) az idegenlégiósok aránya még a 20%-ot sem éri el. Ennek köszönhetően a hazai játékosoknak nem kell tartaniuk attól, hogy az idegenlégiósok elveszik a helyüket a csapatban. Ezekben a bajnokságokban a fiatal játékosoknak is jóval több lehetőség jut, akik így előbb válhatnak kész, piacépítő futballistává és hozhatnak hasznot klubjaik számára, ha sikerül eladni őket nagyobb kluboknak. Ebből nem csak a klubok, hanem a nemzeti válogatott is profitálhat, mert ha kevés a külföldiek száma a hazai bajnokságban, akkor jóval nagyobb a választási lehetősége a szövetségi kapitánynak, azokból, a hazai játékosokból, akik minden fordulóban játszanak.

5. táblázat: *A magyar bajnokság legértékesebb játékosai*

Név	Csapat	Érték
1. Rudolf Gergely	Diósgyőr	1.750.000
2. Varga József	Debrecen	1.200.000
3. Michael Svec	Győr	1.000.000
4. Mladen Bozovics	Videoton	900.000
5. Nemanja Nikolics	Videoton	800.000
6. Szakály Péter	Debrecen	750.000
7. Szélesi Zoltán	Újpest	700.000
8. Filipe Oliveira	Videoton	700.000

9. Selim Bouadla	Debrecen	700.000
10. Adamo Coulibaly	Debrecen	700.000

Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

A magyar bajnokságban játszó játékosok közül jelenleg a Diósgyőr kiváló válogatott csatárának, Rudolf Gergelynek van a legmagasabb piaci értéke. A nyáron, kétéves külföldi karrier után hazatérő, 23-szoros válogatott támadó értéke 1.750.000 euró. A második helyen a Debrecen nagymunkabírási védekező középpályása Varga József található, akinek az értéke szintén meghaladja az egymillió eurót. Őt már egy külföldi játékos Michael Svec követi, aki a nyáron szerződött Szlovákiából Győrbe. Azt véleményem szerint mindenféleképp meg kell említenünk, hogy bajnokságunk legrágább játékosa magyar nemzetiségű. Szomszédos országainkban, azok közül is a színvonalban és népszerűségben előttünk járó bajnokságokban mindenhol a külföldi játékosok a legértékesebbek. Mint majdnem minden tekintetben, ebben is Ukrajna a vezető ország a régióban. Az ukrán Premjer Ligában futballozó brazil nemzetiségű William a rekorder. A Sahktar Doneck támadójának piaci értéke 20 millió dollár. Így ő egymaga majdnem annyit ér, mint hazánk két legértékesebb csapata a Videoton és a Debrecen összesen. William rendkívül magas értékében meghatározó szerepet játszik, hogy brazil származású játékos, akik iránt mindig jelentősen nagyobb a piaci kereslet, mint sok-sok más ország labdarúgója iránt. Ezen kívül még szintén erősen befolyásoló tényező, hogy az egyre nagyobb presztízsű ukrán első osztályban és az európai kupaszíntéren is jó pár alkalommal megmutatta kiemelkedő tudását. A többi, országunkénál magasabban jegyzett bajnokságokban a legértékesebb játékosok átlagos értéke 4-5 millió dollár körül mozog.

Ha megnézzük a világ legértékesebb játékosainak a listáját, akkor kiderülhet számunkra, hogy 2 játékosnak is magasabb a piaci értéke, mint az egész magyar élvonalnak összesen. A 120 millió dollárt érő Lionel Messi és a kereken 100 millió dollár értékű Cristiano Ronaldo a világ jelenlegi két legjobb labdarúgója.

8. A MAGYAR LABDARÚGÓ KLUBOK GAZDASÁGI HELYZETE

Első osztályú bajnokságunk és klubjaink játékosainak az értékéhez hasonlóan, a klubjaink költségvetésében és lehetőségeiben is jelentős mértékben le vagyunk maradva mind Nyugat-Európában, mind régiókban. Ezt jól szemlélteti, hogy amíg Nyugat-Európában már régóta, hazánkban még a mai napig sem helyezték üzleti alapokra a labdarúgást, és nem is kezelik úgy, mint egy vállalkozást.

A gazdasági szakemberek elvei alapján a labdarúgást két féle elméleti modell szerint lehet működtetni, állami vagy üzleti modellként. Az állam által működtetett modellben, az állam jelentős szerepet vállal a sportág működtetésében, irányításában és természetesen a finanszírozásában is. Ez történhet közvetlen és közvetett módon is. Az üzleti modellként működő futbalszervezetek esetében, a klubok a bevételeikre a fogyasztóktól, nézőktől tesznek szert, mellyel ellensúlyozni tudják kiadásait⁸. Hazánk labdarúgásának működtetése jelenleg közelebb áll az állami modellhez, mely szerint az állam igyekszik jelentős szerepet játszani a klubok és az egész labdarúgásunk életében. Több csapat esetében tapasztalható volt, hogy állami irányítással kerültek kiemelt szponzorok az együttesekhez.

Ám ezen, szponzori együttműködések ellenére, hazánk klubjainak a többségét még mindig egy „mecénás” – tulajdonos- támogatja, és amíg ez nem változik meg, addig a jelenleg tapasztalt fejlődés ellenére nem számíthatunk nagy előrelépésre.

Egy Muszbek Mihály sportközgazdász által készített jelentésből kiderül, hogy a klubok költségvetése az évek folyamán fokozatosan növekszik, bizonyos klubok pedig elérték az 1 milliárd forintos határt is. Mindezek ellenére még sincs megfelelő mértékű fejlődés labdarúgásunkban, mert a klubok hála a tulajdonos vagy tulajdonosok tőkeinjekcióinak nincsenek rákényszerítve, hogy saját bevételeikből éljenek meg és tartsák fenn a csapatot. A tanulmány megemlíti, hogy míg 2010-ben pozitív mérleggel zártak az NB1-es klubok, addig 2011-ben 1,965 milliárd forintos mínuszt könyvelhettek el összesen⁹.

A Sport Plusz nevű hetilap a 2011/12-es szezon vége előtt összeállított egy listát, melyben leírta az NB1-es klubok 2011/12-es szezonjának „becsült” éves költségvetését.

⁸ András Krisztina (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján. Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Ph.D. értekezés, Budapest

⁹ Bors (2012): 2 milliárd forint az NB1 vesztesége. Borsonline.

http://borsonline.hu/20120719_ketmilliard_forint_az_nb_i_vesztesege; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

6. táblázat: A 2011/12-e,s NB1-es szezon klubjainak becsült költségvetése

	Csapatok	Összeg (Éves költségvetés)
1.	Videoton	2 milliárd
2.	Ferencváros	1.27 milliárd
3.	Győri ETO	1.25 milliárd
4.	Debrecen	850 millió
5.	Diósgyőr	550 millió
6.	Kecskemét	500 millió
7.	Haladás	465 millió
8.	Pécs	450 millió
8.	Honvéd	450 millió
8.	Újpest	450 millió
11.	Paks	400 millió
12.	Zalaegerszeg	350 millió
13.	Pápa	300 millió
14.	Vasas	260 millió
15.	Siófok	250 millió
16.	Kaposvár	220 millió

Forrás: www.sportplusz.hu (forint)

A táblázatból könnyen észrevehető, hogy mekkora különbségek vannak az egyes klubok anyagi lehetőségei között. Míg a Videoton majd 2 milliárd forintból gazdálkodhat egy évben addig a sereghajtó Vasas, Siófok vagy Kaposvár hármaskapatainak alig áll 200 millió forintnál több a rendelkezésére. Természetesen ezeknek az összegeknek a rangsora nem azonos a bajnokság végső sorrendjével, de azért jelentősen kihat a versengésre. Nagyon fontos, hogy a klubok, szezonkezdet előtt meghatározzák az elérendő célt a rendelkezésre álló anyagiak tükrében. Nem indulhat neki a bajnokságnak azonos célkitűzésekkel egy Videoton és egy Siófok vagy Vasas szintű klub. A költségvetésnek megfelelő reális célokat kell meghatároznia a csapatok számára a vezetőknek¹⁰.

¹⁰ A.G. (2012): Nem a pénz döntött az NB1-ben. Sport Plusz,
<http://www.sportplusz.hu/sportplusz/sportplusz.news.page?nodeid=884>; Letöltés dátuma: 2012.10.02.

Az, hogy 3 csapatunk költségvetése is meghaladta az 1 milliárdos lélektani határt, mindenképpen bizakodásra adhat okot az egész magyar labdarúgás számára, viszont ez még mindig szerénynek számít az európai csapatokhoz képest. Ha megnézzük az elmúlt Bajnokok Ligája szezon két meglepetéscsapatának, a fehérorosz BATE Boriszovnak és a ciprusi APOEL-nek a példáját, akkor látszik, hogy nagyjából 4-5 milliárdos éves költségvetéssel lehetne reális esélye egy magyar csapatnak folyamatosan arra, hogy elérje a Bajnokok Ligája csoportkörét. Természetesen egyszeri esetek, kivételek mindig vannak, kitűnő példa erre a Debrecen 2009-es nagyszerű sikere. Viszont ahhoz, hogy ez ne csak kivételesen fordulhasson elő hazánk csapataival, ahhoz nagy, főleg anyagi áldozatot kell hozni. A költségvetési adatok is hűen tükrözik bajnokságunk színvonalát és elismertségét. A klubok átigazolási politikáját alapvetően befolyásolja, hogy mennyi pénz áll a csapat rendelkezésére az adott szezonban. Magyarországon az első osztályú klubok 70-80 százaléka csak szabadon igazolható játékosokat szerződtet, csak 2-3 magyar klub teheti meg azt, hogy fizessen egy játékos játékjogáért. Ennek a folyamatnak a következménye, hogy a csapatok nem tudnak igazán jó, erősítésnek számító játékosokat igazolni, mert a jobb játékosokat elviszik az előnyösebb szerződési feltételeket kínáló egyesületek.

Magyarországról a bajnokság első három csapata vehet részt az európai kupasorozatok selejtezőiben. Ebből a szemszögből vizsgálva a tabellát, azt vehetjük észre, hogy a Ferencváros csapatát leszámítva, a legnagyobb költségvetésű klubok érték el a kvalifikációs helyezéseket. Ennek eredményeként, ha hazánk legtokeerősebb csapatai jól szerepelnek, akkor egész futballunk megítélése javulhat, és új távlatokat, szélesebb játékos piacot nyithat meg a csapatok előtt. Bajnokságunk vonzóvá válhat, olyan labdarúgók számára, akik eddig nem gondoltak arra, hogy hazánkba igazoljanak, viszont ha ez megtörténne, akkor az ő leigazolásukkal tovább fejlődhetne klubcsapataink teljesítménye és hazánk labdarúgása.

7. táblázat: *Az NB1-es csapatok 1 bajnoki pontra fordított költségvetése a 2011/12-es szezonban*

	Csapatok	Bajnoki pont	Éves költségvetés	1 bajnoki pontra fordított összeg (millió Ft-ban)
1.	Debrecen	74	850 millió	11,4

2.	Videoton	66	2 milliárd	30,3
3.	Győr	63	1.25 milliárd	19,8
4.	Honvéd	46	450 millió	9,8
5.	Kecskemét	45	500 millió	11,1
6.	Paks	45	400 millió	8,8
7.	Diósgyőr	43	550 millió	12,8
8.	Haladás	38	465 millió	12,2
9.	Siófok	36	250 millió	6,9
10.	Kaposvár	35	220 millió	6,3
11.	Ferencváros	34	1.27 milliárd	37,3
12.	Pécs	34	450 millió	13,2
13.	Újpest	32	450 millió	14,1
14.	Pápa	30	300 millió	10
15.	Vasas	22	260 millió	11,4
16.	Zalaegerszeg	13	350 millió	26,9

Saját készítésű - Forrás: www.sportplusz.hu (forint)

A költségvetésekből kiszámítható az egyes csapatok által egy bajnoki pontra fordított összegek nagysága, mely adatokból még nagyobb különbségek rajzolódnak ki a csapatok anyagi lehetőségei között. Az egyik legnagyobb különbség a bajnok Debrecen és a második helyen végző Videoton csapatai között mutatkozik. A bajnokcsapat harmad annyit költött egy bajnoki pontra, mint legnagyobb bajnoki riválisa, ebből is látszik, hogy nem mindent a pénz határoz meg. A debreceniek 850 milliós költségvetése a kiemelkedőek közé tartozik itthon, de hosszú távra ebből az összegből nem lehet stabil európai kupacsapatot működtetni. Az ideális anyagi helyzethez legközelebb a Videoton csapata áll. Ők 4 éve egy teljesen új koncepció alapján kezdték el felépíteni a klubot. Az új tulajdonosi körnek a segítségével rendezték a korábbi zűrzavaros állapotokat és egy olyan csapatot építettek fel mind a pályán, mind a háttérben, melynek eredményei napjainkban már szemmel láthatóak.

Az egy bajnoki pontra legtöbb pénzt fordító Ferencváros bajnoki helyezése nagy meglepetésnek számít a klub rendelkezésére álló anyagiak és a tavalyi szezonban elért bronzérem tekintetében. Egy ekkora költségvetéssel dolgozó csapat számára a 11. hely megszerzése nagy csalódást jelenthet, még annak tekintetében is, hogy évközből próbálták meg kialakítani a jövő csapatát, melyben jó néhány fiatal labdarúgónak adtak bizonyítási

lehetőséget. Az FTC és a bajnok Debrecen között 3,5-es differenciát fedezhetünk fel az egy pontra fordított összegek tekintetében. A Ferencváros esete még jobban érzékelteti, hogy nem csak a pénz számít a fociban. Hiába költenek hazai szinten drága külföldi játékosokra, ez még nem hozza magától az eredményeket¹¹.

A bajnokság meglepetés csapatainak számító Siófok és Kaposvár messze a legkevesebb pénzből érte el a számukra igazi sikeresnek tekinthető helyezéseket. Kis költségvetéssel is állták a versenyt a jobb anyagi helyzettel rendelkező riválisaikkal szemben, azaz rendkívül jól gazdálkodtak a pénzüikkel, viszont kérdéses, hogy ez hosszú távú is megvalósítható-e. Ha nem tudnak a pályán kívül is lépést tartani az ellenfelekkel, akkor könnyen a kiesők között találhatják magukat. Úgy, ahogy tette azt ebben a szezonban a Zalaegerszeg csapata annak ellenére, hogy a korábbi évek során mutatott jó teljesítmény és a rendelkezésre álló feltételek nem vizionálták.

¹¹ A.G. (2012): Nem a pénz döntött az NB1-ben. Sport Plusz,
<http://www.sportplusz.hu/sportplusz/sportplusz.news.page?nodeid=884>; Letöltés dátuma: 2012.10.02.

9. A KLUBOK BEVÉTELI FORRÁSAI

A magyar profi futball klubok költségvetésének legjelentősebb és legfontosabb bevételi forrásai a közé tartoznak az önkormányzati és szponzori támogatások, a tulajdonosok által rendelkezésre bocsátott összegek, a televíziós jogok eladásából származó bevételek, a mérkőzések jegybevételei és az átigazolási bevételek. Ezekből a forrásokból áll össze a hazai klubok bevételi forrásainak a 99 százaléka.

9.1. ÖNKORMÁNYZATI ÉS SZPONZORI TÁMOGATÁSOK

Az önkormányzati támogatások napjainkban leginkább már csak a vidéki csapatokra jellemzőek. A budapesti kerületi önkormányzatoknak nem áll módjában támogatni a labdarúgó klubokat. A vidéki önkormányzatoktól származó támogatások mértéke eltérő nagyságú lehet az egyes városok esetében. Egy sportszerető városban, vagy egy olyan helyen, ahol a polgármester szívügyének tekinti a sportot, a támogatás összege kiemelkedő nagyságú is lehet. Hazánkban ilyen városnak számít Miskolc, Debrecen és Pécs városa is, ahol az átlagosnál nagyobb is az emberek érdeklődése a labdarúgás iránt.

Ebben a tekintetben a vidéki csapatok jóval nagyobb előnyt élveznek fővárosi vetélytársaikkal szemben. A kerületek önkormányzatai nem tudják támogatni a kerületben működő különböző sportágak egyesületeit és mivel nem áll rendelkezésükre nagy összeg a támogatásra, ezért inkább a nehezebb és nem magánkézben lévő egyesületeket segítik.

A szponzori támogatások igen jellemzőek első osztályú egyesületeink esetében. Ezeknek a szponzori együttműködéseknek a kialakítása a tulajdonos, míg a fenntartása a vezetőség által kijelölt felelős munkatársnak, általában a sportigazgatónak a feladata. Hazánkban az esetek döntő többségében a tulajdonosok tárgyalnak az egyes cégekkel, azok képviselőivel és próbálják meggyőzni őket, hogy az együttműködés mindkét fél számára előnyös lehet. A különböző cégekkel kötött egyéni szerződésekbe, a szerződő felek belefoglalják a támogatás mértékét és annak kivitelezési módját. A támogatás lehet pénzbeli, termék vagy vonatkozhat bizonyos szolgáltatás elvégzésére. A szponzorációért az egyesületek által cserébe kapott anyagi javak hazánkban nem publikusak, a szerződő felek titokban tartják annak mértékét. A terméktámogatások széles skálán mozognak, melyek lehetnek egy sportszergyártótól kapott felszerelések, víz- vagy energiatartály gyártótól származó termékek vagy egy autóforgalmazó cégtől kölcsön használatra kapott mintautók.

A megállapodásból nem csak az együttesek húzhatnak hasznot. A szponzoráló cégek a megállapodás által növelhetik márkáiknak, termékeiknek ismertségét, népszerűségét és új üzleti kapcsolatokat építhetnek ki a sportág segítségével. Ráadásul a sport és a csapatok támogatásával a cégek megítélése is jóval kedvezőbbé válhat hazánkban és külföldön egyaránt. A szponzorációért cserébe a következő reklámozási lehetőségek a legjellemzőbbek: az együttes vagy a stadion névadóvá válni, a játékosok felszerelésén (mez, nadrág) feltüntetett reklámanyagok, a stadionban vagy a pálya mellett található reklámtáblákon megjelenő hirdetések, a csapat internetes oldalán, nyilatkozó tábláján vagy újságjában megjelenő logók, feliratok. Ezek mértéke mind attól függ, hogy mekkora a támogatás összege és miben állapodtak meg egymással a felek.

A magyar első osztályú csapatok mindegyikét támogatja a bajnokság névadó szponzora az OTP Bank. Emellett minden együttes rendelkezik jó pár egyéni szponzorral is. A 4 legmagasabb költségvetéssel rendelkező klub a Videoton (MOL, Strabag), a Győr (AUDI Hungária), a Ferencváros (Főgáz, Provident) és a Debrecen (TEVA, AVE) tudhatja magáénak a legnagyobb támogatócégeket.

9.2. TULAJDONOSI TÁMOGATÁSOK

A magyar labdarúgó együttesek fenntartása a legtöbb csapat esetében nem csak a klubok bevételi forrásaiból valósulnak meg. Szükségesek még a tulajdonosok által a csapat rendelkezésére bocsátott „hitelek” is. Mivel a bevételek sok esetben nem fedezik a klubok kiadásait, ezért a tulajdonosok úgynevezett szponzori támogatásként nyújtják ezeket a „hiteleket”, melyek természetesen vissza nem térítendőek. A tulajdonosok nemcsak a klub költségvetési hiányát, hanem az esetleges pénzért történő játékvásárlásokat is finanszírozzák. Bár hazánk együtteseire jelenleg nem jellemző, hogy pénzért igazoljanak játékosokat, van néhány csapat, amely megengedheti magának ezt. Ezekben az esetekben a tulajdonos vagy a tulajdonosi kör teremti elő a szükséges összeget. A tulajdonostól származó szponzori pénzeknek a nagyságát titok övezi hazánkban. A témával kapcsolatban, egy interjú alkalmával Muszbek Mihály sportközgazdász, az újságíró kérdésére a következőt válaszolta: *„Nagyon büszkének kellene lenni ezekre a szponzori pénzekre, de Magyarországon ott van a gond, hogy nem üzleti szponzorokról beszélünk, hanem kapcsolati tőkékről, sok esetben mecenatúráról.”*

A Népszabadság 2011-es év végén kiadott TOP 150 leggazdagabb magyar összeállításában jó néhány első osztályú klub tulajdonosa megtalálható. A legelőkelőbb

pozíciót, az ország harmadik leggazdagabbjának számító Leisztinger Tamás foglalja el. Leisztinger 2011 tavasza óta a Diósgyőr csapatának a tulajdonosa, vagyonát az újság 92 milliárd forintra becsüli. Rajta kívül megtalálható még a listán Garancsi István (9,5 milliárd) a Videoton, Tarsoly Csaba (5,5 milliárd) a Győr, Matyi Dezső (9 milliárd) a Pécs és Szima Gábor (10 milliárd) a Debrecen csapatának a tulajdonosa. A klubb tulajdonosok többsége nem szívesen hozná nyilvánosságra, hogy mennyit is költött csapatára, ezért az összegeket üzleti titokként kezelik¹².

9.3. TELEVÍZIÓS BEVÉTELEK

A televízió hatalmas szerepet töltött be a futball marketingértékének növekedési folyamatában. Azzal, hogy a mérkőzéseket már nem csak élőben tekinthetjük meg, hanem televízión keresztül is láthatjuk, még több emberhez juthat el és tehet szert még nagyobb népszerűsége. A nagy áttörés az 1960-as évek végére tehető. Nyugat-Európában onnantól kezdett átalakulni a labdarúgás külön üzletággá. A televíziós közvetítéseknek köszönhetően a csapatok részesülhettek a tv-k által fizetett jogdíjakból, melyek már abban az időben is hatalmas bevételi forrást jelentettek számukra. Hazánktól nyugatra fekvő országok bajnokságaiban az évek során folyamatosan emelkedtek ezek a díjak, ezáltal a csapatok lehetőségei is. Idehaza azonban csak 2009-ben történt meg egy nagyobb áttörés, mely során addig sohasem tapasztalt összegért találtak gazdára a hazai mérkőzések közvetítési jogai. 2009-ben az MTVA és a Chello Central Europe közösen megvette a jogot a magyar összecsapások közvetítésére. A 3 év során összesen 4 milliárd forintot fizetve a jogokért. Ebből az NB1-es csapatok évente 110 millió forintot kaptak minden szezon kezdetekor, az NB2-es egyesületek, viszont még csak szerénynek számító, fél milliós juttatásban részesültek¹³. A szerződés a felek között a 2011/2012-es szezon végéig szólt. Az MLSZ már a szerződés lejárta előtt meghirdette a pályázatot a bajnoki mérkőzések közvetítésére. A televíziós társaságoknak 2012. május végéig kellett benyújtaniuk az új pályázatokat a közvetítési jogok megszerzésére. A Chello Central Europe televíziós társaság élt opciós jogával és évi 3,54 milliárd forintos ajánlatával meg is kapta a közvetítési jogokat további 4 évre. A magyar mérkőzések közvetítési jogainak az értéke évi 1,5 milliárdról 3,54 milliárd

¹² Blikk összeállítás (2011): Milliárdosok klubja a magyar fociban. Blikk, http://www.blikk.hu/blikk_sport/milliardosok-klubja-a-magyar-fociban-2073985; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

¹³ Pepsifoci (2009): TV-s pénzek: A Fradi 80 milliót, a bajnok 125 milliót kaphat. Pepsifoci.hu, <http://archiv.pepsifoci.hu/node/38180>; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

forintra emelkedett. A 2012/2013-as bajnoki szezontól az NB1-es csapatok évi 150 millió forinttal részesülnek a jogok eladásából, emellett év végén még további összeget várhatnak a bajnoki szereplésük és a televíziós nézettségük után. Nemcsak az NB1-ben emelkedett a díjazás, hanem az NB2-ben is. A 2012/2013-as szezonban minden csapat 25 millió forintot az azt követő szezontól kezdve viszont 50 millió forintot kap. Ezek a televíziós közvetítésért kapott összegek a szerényebb anyagiakkal rendelkező NB1-es csapatok éves költségvetésének 40-50 százalékát is kiteszik. Így megkönnyíthetik számukra az éves kerethez szükséges pénzek összegyűjtését.

A televíziós társaságnak hála a 8 hétvégi NB1-es bajnokik közül minden fordulóban 7 képernyőre kerül. Emellett minden NB2-es, Ligakupa és Magyar Kupa fordulóból közvetít mérkőzéseket a televízió. A Chello Central Europe társaság birtokában lévő Sport1, Sport2 tavalyi nézettségi adatai alapján a magyar mérkőzéseknek átlagban 321 ezer nézője volt. Ez 100 ezerrel több, mint a spanyol bajnokik átlagnézettsége, ami átlagosan csak 215 ezer volt¹⁴.

9.4. JEGYBEVÉTELEK – NÉZŐSZÁM

Ez a típusú bevételi forrás az aktuális szezonra eladott bérletekből és az egyes bajnoki- illetve kupamérkőzésekre értékesített jegyekből tevődik össze.

8. táblázat: Az NB1-es bajnokság elmúlt 3 szezonzájának átlagos nézőszámai

	Csapatok	Átlag nézőszám 2010-2011	Átlag nézőszám 2011-2012	Átlag nézőszám 2012- 2013 (8 forduló után)
1.	Diósgyőr	(NB2)	7593	6400
2.	Debrecen	4467	7187	4500
3.	Ferencváros	5381	5785	5125
4.	Haladás	3900	5333	4500
5.	Győr	2453	4413	2125
6.	Videoton	4162	4108	2885
7.	Újpest	3636	3910	4875
8.	Pécs	(NB2)	3227	2800
9.	Kecskemét	2620	3032	1200
10.	Zalaegerszeg	3214	2948	(NB2)
11.	Kaposvár	2400	2867	2500

¹⁴ Pepsifoci (2012): Csányi megerősítette: az MTVA és a Sport TV vette meg az NB I-et. Pepsifoci.hu, <https://pepsifoci.hu/node/113801>; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

12.	Vasas	1940	2370	(NB2)
13.	Paks	1707	2286	1325
14.	Honvéd	1903	2257	2125
15.	Siófok	1763	1907	1560
16.	Pápa	1933	1765	800
	MTK – kiesett majd feljutott	1053	(NB2)	1175
	Eger- feljutott	(NB2)	(NB2)	833
	Szolnok	1612	(NB2)	(NB2)
	Átlag NB1	2759	3812	2795

Forrás: www.nbl.hu (db)

A magyar labdarúgás fénykorában, az 1960-as években még 14-16 ezer fős átlag nézőszámmal büszkélkedhetett első osztályú bajnokságunk. Az embereknek igazi szórakozást jelentett mérkőzésekre járni és szurkolni kedvenc csapatuknak. A budapesti Népstadionban rendezett kettős rangadókon volt, hogy 90 ezer ember foglalt helyet a lelátókon. Sajnos az évek, évtizedek múlásával párhuzamosan, csökkenni kezdett hazánk labdarúgásának színvonala is. Talán ennek is tudható be, hogy egyre kevesebb ember ment ki a stadionokba drukkolni kedvenc együttesének. Az 1980-as évekre 7-8 ezerre esett vissza a bajnokság átlagos nézőszáma. Ez a romló tendencia a 90-es évekre és az ezredforduló idejére is megmaradt. Ekkorra még tovább gyengült labdarúgásunk megítélése, válogatott csapatunknak már 14 éve nem sikerült kijutnia egyetlen egy világeseményre sem. Az évek során eltűntek azok a hazai klasszisjátékosok is, akik emblematikus alakjai voltak csapatuknak, kikre példaképként tekintettek régen a fiatal tehetségek, és szurkolók egyaránt. Az embereket már egyáltalán nem vonzza úgy a futball, mint 20-30 évvel korábban. Ráadásul a folyamatosan fejlődő világban az emberek inkább kihasználják és élvezik a televízió és internet nyújtotta szórakozási lehetőségeket, minthogy kimenjenek egy-egy bajnoki mérkőzésre. Ezt bizonyítja, hogy az 1999/2000-es idényben már csak 3688 fő volt átlagosan kíváncsi a bajnoki mérkőzésekre. A mélypont pedig még csak ezután következett, a világgazdasági válság beköszönteikor zajló 2006/2007-es szezon során mindössze 2518 néző látogatott ki átlagban a találkozókra. Azóta a csapatoknak sikerült elérnie egy kisebb nézőszám emelkedést, de ahhoz, hogy újra tendenciává váljon a futballmérkőzésre járás Magyarországon, nagyon sok csatát kell, még megvívnia futball társadalmunknak. Ennek érdekében hozott létre az MLSZ egy fejlesztési programot, melynek végső célja, hogy 2017/2018-as szezonra érje el a

bajnokság átlagos nézőszáma a 8000 főt¹⁵. A célok elérésének érdekében elengedhetetlen a színvonal javítása pályán belül és kívül egyaránt. Az egyik legfőbb cél a jelenlegi magyar labdarúgást övező társadalmi közöny legyőzése, az, hogy az embereket ismét érdekelje, lázba hozza a hazai labdarúgás.

A hazai kluboknak el kell érniük, hogy a kilátogató szurkolók, nézők úgy érezzék, hogy itt minden és mindenki azért van, hogy őket kiszolgálja, az ő szórakozásukat elősegítse. A nyugat-európai klubok legtöbbször ezt már réges-rég felismerték és meg is valósították. Ezért a külföldi csapatoknál már hosszú évek óta kiemelt bevételi forrást jelentenek a nézőktől, szurkolóktól származó jegybevételek a csapatok költségvetésében. A belépőjegyek árából befolyt összegek és a klub termékeinek az eladásából adódó pénzek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a klubok sikeresen és gazdaságosan működhessenek.

Muszbek Mihály sportközgazdász számításai szerint az lenne az ideális, ha az első osztályú magyar csapatok mindegyikének sikerülne elérnie a 6000 fős szurkolói látogatottságot minden hazai mérkőzésen. Ez lenne az a minimális mennyiség, amely már jelentős bevételi forrásnak számíthatna a magyar klubok költségvetésében. Ha ezzel a nézőszámmal és a napjainkban megvásárolható jegyek átlagos értékével - 1500 forinttal - számolunk, akkor ez mérkőzésenként 9 millió forintos bevételt jelentene az egyesületeknek. Abban az esetben, ha egy szezonban mind a 15 hazai mérkőzésen sikerül elérni ezeket az adatokat, az minimum 135 millió forintos jegybevételt jelentene egy év során, amit még kiegészíthetnének a klub termékeinek és egyéb marketing eszközök eladásából bejövő bevételek. Ez az összeg pedig minden honi klub költségvetésében jelentős részt képezhetne.

Sajnálatos módon viszont az elmúlt szezon (2011/2012) kiemelkedőnek nevezhető 38 százalékos átlag nézőszám emelkedésének az ellenére, az idei évben az eddig eltelt fordulók adatai alapján az értékek visszaestek a 2010/2011-es idényéhez.

9.5. ÁTIGAZOLÁSI BEVÉTELEK

Európa vezető labdarúgó államaiban az átigazolási bevételek komoly bevételi forrást jelenthetnek a kluboknak. Ezzel ellentétben, hazánkban ezek a jövedelmek nem számítanak az együttesek költségvetésében jelentősnek, mivel a magyar játékosok kevésbé értékesíthetőek a játékos piacon.

¹⁵ MLSZ (2010): A MAGYAR LABDARÚGÁS STRATÉGIÁJA – A megújulás évtizede 2010-2020. mlsz.hu, http://www.mlsz.hu/download/f/89/b0000/mlsz_strategia.pdf; letöltés dátuma: 2012.09.06.

9. táblázat: Magyarország és szomszédos országainak a 2012-es nyári átigazolási szezonjának egyenlege

Ország / Év	2012-2013 Szezon		
	Kiadás	Bevétel	Egyenleg
Ukrajna	45.676.000	13.676.000	- 32.000.000
Ausztria	17.505.000	5.000.000	- 12.505.000
Románia	7.822.000	13.512.000	+ 5.690.000
Magyarország	760.000	520.000	- 240.000
Szerbia	715.000	5.565.000	+ 4.850.000
Horvátország	575.000	11.320.000	+ 10.745.000
Szlovénia	100.000	3.200.000	+ 3.100.000
Szlovákia	60.000	1.050.000	+ 990.000

Saját készítésű - Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

A táblázat, hazánk és szomszédos országaink első osztályú csapataiból külföldre történő átigazolások együttes kiadását, bevételét és egyenlegét mutatja be a 2012/2013-as nyári átigazolási szezon számadatai alapján, mely jellegzetes képet ad a térségben lévő országok jelenlegi gazdasági helyzetéről. Ukrajna hasonlóan a korábban elemzett adatokhoz, ebből a szempontból is toronymagasan kiemelkedik a térség nemzetei közül. Csak náluk tapasztalhatjuk azt, hogy a játékos vásárlásokra fordított összegek jelentős mértékben meghaladják a játékos eladásból befolyó pénzeket, ez főleg a 2 sztárklub költekezéseinek köszönhető. Ezeknek az összegeknek is meghatározó szerepük van abban, hogy csapataik folyamatosan jó teljesítményt nyújtanak az európai kupasorozatokban és évről évre jobbnál jobb játékosokat szerződtetnek bajnokságukba. Az adatok megmutatják azt is, hogy az ukrán bajnokság csapatai számára nem a játékos eladásból befolyt összegek jelentik a költségvetés alapvető részét, ők inkább beruháznak a játékosokba és nem bevételi forrásként tekintenek rájuk.

A többi nemzet közül csak Ausztria és Románia csapatai engedhetik meg maguknak, hogy jelentős összegeket fizessenek ki egy-egy labdarúgóért. Viszont Romániában, Ausztriával ellentétben a játékos eladásokból is komoly összegek folynak be a klubok kasszáiba. Klubjaik igyekeznek egyensúlyt tartani a kiadások és bevételek között, melyben nagy segítséget jelent, hogy a román labdarúgó bajnokság megítélése egyre jobb Európában és játékosaik is egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek, ezért könnyebben is értékesíthetők.

A többi ország klubjai által játékosvásárlásra fordított pénzek mennyisége közel azonos egymással, melyek érdekes módon még az 1 millió eurót sem haladják meg. Ennek legfőbb oka, hogy ezekben az országokban a klubok az esetek döntő többségében szabadon igazolható játékosokat szerződtetnek, mivel nem rendelkeznek, olyan anyagi lehetőségekkel, melyek lehetővé tennék azt, hogy ennyi pénzt áldozzanak a játékos vásárlásokra, vagy nem is akarnak kifizetni ilyen magas összegeket a futballistákért. A kiadásokkal ellentétben a bevételek szempontjából hatalmas különbségek vannak az egyes országok között. Az látszik, hogy Magyarországot leszámítva a bevételek nagysága mindenhol meghaladta az 1 millió eurót, azaz eladtak legalább 1-2 nagyobb értékű, piacképesebb labdarúgót. Hazánk 520 ezer eurós eladási adata az elmúlt évek legrosszabb mutatója. A korábbi évekkel ellentétben idén egyetlen együttesünknek sem sikerült eladnia legalább egy labdarúgóját kiemelkedőnek nevezhető (legalább 500 ezer euróért) áron külföldre. Ez hűen tükrözi játékosaink és bajnokságunk színvonalának kedvezőtlen megítélését. Hazánkban egyre ritkábban fordul elő, hogy egy csapatnak sikerül jó áron eladnia egy labdarúgóját, mivel futballistáink nem elég piacképesek a többi nemzet játékosaihoz képest. Ezt támasztja alá Fülöp Ferenc játékos ügynök állítása is, mely szerint, ha egy klubnak választani kell egy horvát vagy szerb és egy magyar játékos közül, akkor valószínűleg nem a magyar játékost fogják választani. A horvát vagy szerb futballisták esetében nagyjából tudják, hogy mire számíthatnak, ellentétben a hazai játékosainkkal. Tehát nagyon fontos tényező lehet egy igazolás során az is, hogy egy nemzet játékosai mekkora elismerést vívtak ki saját országuknak teljesítményükkel. Ezért idehaza az átigazolási bevételek nem számítanak állandó és fontos bevételi forrásnak a klubok költségvetésében¹⁶.

Velünk szemben a sokkal kedvezőbb megítélésű nemzetek, Horvátország vagy Szerbia, de még a velünk hasonló szintet képviselő Szlovákia és Szlovénia csapatai is évről évre jelentősebb bevételeket könyvelhetnek el játékosok eladásából, mint mi.

Déli szomszédjainknál, már régóta kiemelt hangsúlyt fektetnek a tehetséges piacképes labdarúgók szerepletetésére, hogy azokat később jó áron nagy haszonnal értékesíteni tudják.

¹⁶ Pór Károly (2012): „Magyar futballistát hozna ide? Ne folytassa!” – kiutkeresés. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/magyar-futballistat-hozna-ide-ne-folytassa-kiutkereses-2178597; Letöltés dátuma: 2012.10.05.

10. TÉNYEZŐK, MELYEK MEGHATÁROZHATJÁK EGY JÁTEKOS ÉRTÉKÉT

Egy labdarúgó értékének meghatározására általánosan nem lehet egy jól bevált módszert vagy képletet alkalmazni, ugyanis egy játékos értéke rendkívül sok tényezőtől függ. Természetesen a futballista fizikális adottságai, személyisége, tapasztalata és teljesítménye mindig is a legfőbb szempontok közé tartozik az értékének meghatározásakor, de a tudása mellett nagymértékben hozzájárul a végső ár kialakulásához, hogy a játékos melyik országban futballozik, milyen képzést kap ott. Az ország, annak infrastruktúrája, a rendelkezésre álló lehetőségek színvonala, piacképessége és a klubok által nyújtott felkészülési lehetőségek mind-mind komoly befolyással vannak egy labdarúgó értékére. Jelentős mértékben növelheti még egy játékos értékét, hogy ha az nagy népszerűségnek örvend a szurkolók körében és a nevével fémjelzett termékekre, szolgáltatásokra kiemelkedő a kereslet a fogyasztók részéről. A nagy marketingértékkel rendelkező játékosok értékét jócskán megemeli, ha klubcsapata rendkívüli bevételekre tehet szert általa. Végül, pedig egy hasonlóan fontos összetevő az is, hogy a játékos milyen menedzserrel rendelkezik, hogy annak milyenek az összeköttetései, kapcsolatai és mennyire hatékonyan képes ügyfele (i) érdekét képviselni egy-egy átigazolás során.

10.1. A JÁTEKOS FIZIKAI ADOTTSÁGAI, TAPASZTALATA, TELJESÍTMÉNYE

Egy játékos árának meghatározásakor minden esetben a legfontosabb tényező, annak futballtudása, játékontelligenciája. Napjainkban a kiváló technikai, taktikai tudás és gyorsaság elengedhetetlen feltétele a minőségi labdarúgásnak. A fiataalkori képzés során elsajátítandó labdaügyesség nélkül pedig lehetetlen eljutni a legmagasabb szintre. A hazai edzők egybehangzó véleménye szerint hazánk labdarúgói technikailag megfelelően képzettek, viszont valamiért mégsem képesek olyan teljesítményre, mint a nyugati klubok játékosai. Véleményem szerint azért, mert erőnlétileg jócskán le vagyunk maradva az élmezőnytől és ez az oka annak, hogy nem tudjuk megfelelően kivitelezni az egyes technikai elemeket az erősebb ellenfelekkel vívott mérkőzéseken. Ezt támasztja alá Király Gábor véleménye is. Tapasztalatai és elmondása szerint Németországban hetente 8-10 kilométert futnak szárazon a játékosok, természetesen beleértve a kapusokat is. Ez a fajta terhelés jelentős mértékben hozzájárul a játékosok erőnlétének alap állóképességüknek a javulásához és a koncentrációs

készségük fejlődéséhez. Jobb erőnlétüknek köszönhetően a labdarúgók ugyanazon a szinten képesek végrehajtani az egyes technikai elemeket a mérkőzés első és utolsó perceiben is, melyek döntő befolyással lehetnek egy-egy mérkőzés végkimenetelére. Király véleménye szerint a legnagyobb különbség a fizikai felkészítés során ebben fedezhető fel a két ország között. Míg Németországban gyakoriak a hosszabb távú futások, addig hazánk csapatainak az edzéseire a rövidebb, dinamikusabb sprint gyakorlatok a jellemzőek. Ezek megfelelő elvégzéséhez viszont elengedhetetlen, hogy a futballisták kiváló alap állóképességgel rendelkezzenek. Napjaink labdarúgására fokozottan igaz a fizikai felkészültség, a gyorsaság és a robbanékonyság fontossága. Ezek hiánya óriási hátrányt okozhat egy csapatnak vagy egy játékosnak egyaránt. Tapasztalataim szerint hazánkban az edzői stábok tagjai nem fektetnek elegendő hangsúlyt ezeknek a képességeknek a javítására, fejlesztésére. Ha megnézzük a nyugati országok bajnokságaiban szereplő játékosokat, akkor hatalmas különbségeket fedezhetünk fel azok fizikai testfelépítésén és a mérkőzéseken nyújtott futóteljesítményükön. Ezzel pedig nem azt szeretném megcáfolni, hogy egy magyar játékos nem fut 10-11 kilométert egy mérkőzésen, mint a Nyugat-Európában játszó, hanem arra hívnám fel a figyelmet, hogy nem mindegy, hogy azt a távot milyen minőségben teszi meg, egyenletesen futva, kocogva vagy sok gyors ütemváltással, sprinttel. Ez viszont nem csak a játékosok hibája.

Egy szintén jellemző magyar problémára lehet jó példa Brockhauser István esete. Ő 32 éves korában igazolt ki a belga Genk csapatához. Koránál fogva itthon már az idősebb, rutinosabb játékosok között tartották számon a magyar edzők. Ez a számára előírt edzésprogramon is jelentősen meglátszott. Hazánkban a 30 év fölötti játékosok esetében az volt a fontos, hogy a hétvégi mérkőzésre jó állapotba kerüljenek, az edzőmunkájuk csak másodlagos volt. Amikor kiigazolt Belgiumba, megtapasztalta, hogy ott ilyesfajta megkülönböztetésről szó sincs. Csak 3-4 keményen végigdolgozott hónap után jutott el arra a szintre, hogy ne jelentsen, számára minden edzés végkimerülést. Utólag azt, mondta, hogy: „szörnyű fizikai állapotban érkezett meg a csapathoz és hatalmas szerencséje volt, hogy már aláírt szerződéssel rendelkezett és nem próbajátékra érkezett.” Az ő esete is bizonyítja az utóbbi évek során lezajló enyhe fejlődés ellenére meglévő jelentős lemaradásunkat a nyugati országok labdarúgásához képest. A profi labdarúgó világban uralkodó szemléletmódtól és mentalitástól még messze vagyunk.

Itthon mindig csak próbálgatjuk az egyes nagy futballnemzetek filozófiáját meghonosítani, ahelyett, hogy kidolgoznánk a sajátunkat, ami a mi közegünkben is

megvalósítható lenne. Amíg nincs megfelelően kidolgozott filozófiánk és stratégiánk arról, hogy mit és hogyan kellene, csinálunk, addig nincs is értelme összehasonlítani labdarúgásunkat más, jóval, erősebb nemzetekével.

Egy szintén fontos hiányosságra világít rá a magyar játékosok értékével, megítélésével kapcsolatban a szlovák Sport Media Group menedzseriroda munkatársa, Norbert Belán. Szerinte a magyarok mentalitását túlzottan kényelmesnek tartják külföldön és a „majd csak lesz valahogy” felfogásuk miatt nem is szívesen alkalmazzák őket. Ellentétben egy szlovák vagy szerb futballistával, akik mentális erős és céltudatos sportolók¹⁷. Ezt igazolja Fülöp Ferenc játékos ügynök véleménye is, mely szerint napjainkban egy magyar játékost sokkal nehezebb eladni egy szerb vagy cseh játékoskal szemben.

A jelenlegi futballvilágban egyre több fiatal labdarúgóval találkozhat az ember az adatsorokat böngészve. Egyre több külföldi klubnál igazolnak és játszatnak kevésbé tapasztalt, ám de céltudatos és sikeréhes játékosokat. Erre bizonyíték egy 2011-es felmérés is, mely szerint a 23 és 25 év közötti labdarúgók közül volt magasan a legtöbb átigazolás az év során. Kiváló példaként szolgál erre a német Bundesliga első osztálya, melyet a 4 legerősebb európai futball bajnokság között tartanak számon, de csapatai mégsem félnek hétről hétre bizonyítási lehetőséget adni rengeteg fiatal játékosnak. Hasonló a helyzet a hazánkkal szomszédos szerb és horvát első osztályú csapatoknál is. Náluk nem ritka, hogy 18-20 éves tehetséges fiatalembereket játszatnak, akik így kellő tapasztalatot, meccsrutint szerezhhetnek és később jó áron nagy haszonnal értékesíthetők lesznek. Ezzel szemben Magyarországon a 23 éves játékosokat még fiatalnak tartják és csak nagyon kevés csapatnál játsztatják őket. Így pedig hiába tehetséges valaki, ha nem kapja meg a bizalmat - hogy fejlődhessen első osztályú mérkőzéseken - nem lesz képes befutni azt a pályát, amit korábban esetleg jósoltak neki. Ha idehaza is megkapnák a fiatalok azt a fajta bizalmat, mint például Szerbiában, ahol nem ritka, hogy 19-20 éves játékosok már a válogatottban is bemutatkoznak, sokkal könnyebben lehetne őket értékesíteni magasabb áron is. Jóval piacképesebb játékosnak számít egy 20-22 éves fiatal, aki már rendelkezni némi rutinnal, mint egy 27-30 év közötti rutinos ámde kevésbé potenciális játékos. Vladan Filipovics Magyarországon dolgozó, de szerb nemzetiségű játékos ügynök hazája esetében kiemelte, hogy náluk mindenkinek: a klubnak, az edzőknek, az ügynöknek közös érdeke, hogy egy fiatal játékost felépítsenek, majd jó áron később

¹⁷ Pór Károly (2012): „Magyar futballistát hozna ide? Ne folytassa!” – kiutkeresés. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/magyar-futballistat-hozna-ide-ne-folytassa-kiutkereses-2178597; Letöltés dátuma: 2012.10.05.

értékesítsenek nyugati klubok számára. Ezzel ellentétben nálunk azt tapasztalta, hogy az egyéni érdekek mindenekfelett állnak és a felek képtelenek sikeresen együttműködni egymással a cél érdekében¹⁸.

Egy játékos esetén az egyik legfontosabb kérdés, hogy melyik poszton szerepel. Vannak keresettebb és kevésbé keresett pozíciók. Véleményem szerint, minél támadóbb pozícióban szerepel egy játékos, annál nagyobb lehet iránta az érdeklődés más egyesületek részéről és annál magasabb lehet a piaci értéke is. Egy csatár vagy irányító középpályás iránt mindig jóval nagyobb a kereslet, mint egy szélső védő vagy kapus iránt, ezért Fülöp Ferenc menedzser szerint őket jóval könnyebb is értékesíteni a játékos piacon. A támadó szellemű játékosok közül, ha egy csatár sok gólt rúg, vagy egy támadó középpályás sok jó labdát, gólpasszt ad társainak, akkor arra előbb utóbb felfigyelnek nagyobb csapatok és leigazolják. Éppen ezért az ezeken a posztokon szereplő játékosoknak a gólok, gólpasszok rendkívül sokat számíthatnak a piaci értéküknek a meghatározásakor. Kiváló példa erre, hogy a magyar első osztály jelenlegi legmagasabb piaci értékével rendelkező játékosa a Diósgyőr csapatának kiváló támadója Rudolf Gergely.

A pozíció mellett szintén kiemelt dolognak számít, hogy a játékos milyen lábú futballista. A ballábás játékosok iránt kisgyermek kortól jóval nagyobb a kereslet, mint a sokkal gyakoribb jobb lábas labdarúgókért. Fülöp Ferenc véleménye szerint a jelenlegi játékos piacon a leginkább keresett pozíciók közé tartozik a korábban már említett csatár és támadó középpályás pozíció, ezek mellett nagy a kereslet a nagy munkabírásu, sokat futó védekező középpályásokra és a bal lábas jó testfelépítésű belső védőkre is. Sajnos a menedzser úr megítélése szerint, az ebben a pozíciókban szereplő hazai játékosok közül nagyon kevesen lennének képesek megfelelni a külföldi bajnokságok által elvárt szintnek. A menedzser ennek fényében igyekszik keresni a lehetséges jelölteket, de sajnos mivel a magyar játékos piac elég kicsi és szűk nagyon nehéz megfelelő játékosokat találni. Ezt támasztja alá, egy 2011-es adatsor is, melyben összehasonlítják hazánkat és a velünk egy vb-selejtezős csoportban lévő, világranglista 2. Hollandiát. E szerint ők 10-szer több igazolt játékosal rendelkeznek, mint hazánk. Idehaza 127.226 igazolt labdarúgó volt regisztrálva, melybe beletartozik az utánpótlás, a futsal és a női szakosztály is. Ezzel szemben Hollandiában ez a szám 1.138.860 volt. Az adatok szerint, míg Hollandiában a lakosság 6,8 %-a az igazolt

¹⁸ Pór Károly (2012): „Magyar futballistát hozna ide? Ne folytassa!” – kiútkeresés. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/magyar-futballistat-hozna-ide-ne-folytassa-kiutkereses-2178597; Letöltés dátuma: 2012.10.05.

labdarúgó, addig nálunk ez a szám csak 1,3%, mely még inkább bizonyítja az igencsak csekély kiválasztási, merítési lehetőségeinket¹⁹.

Egy kevésbé a futballhoz kapcsolódó, ám de szintén hangsúlyos tényező, a nyelvismeret kérdése is egyre fontosabbá válik a labdarúgók számára. A mai modern labdarúgásban már alapvető elvárás egy játékoskal szemben, hogy legalább angolul beszéljen, ez a beilleszkedéshez és a csapaton belüli kommunikációhoz elengedhetetlen. Természetesen, ha valakinek nincs megfelelő idegen nyelvi ismerete, attól még a teljesítménye alapján elérheti azt, hogy leigazolják, de a hiányosságokat gyorsan pótolnia kell. Brockhauser István és Király Gábor is úgy igazolt külföldi csapathoz, hogy nem beszéltek idegen nyelvet, mégis kiválóan megállták a helyüket. Tapasztalataik eltérőek ugyan, de abban egyetértettek, hogy először a pályán használatos szavakat, kifejezéseket kell elsajátítaniuk a játékosoknak. Kettőjükre ez fokozottan igaz volt, mivel a kapusoktól az edzők elvárják, hogy irányítsák és segítsék a védelem munkáját. Velük ellentétben Dzsudzsák Balázs már úgy igazolt Hollandiába, hogy beszélt valamennyire angolul és meg tudta értetni magát a környezetével. A nyelvtudás tehát jelentősen megkönnyítheti az ember életét, ha az elhagyja hazáját és egy új, ismeretlen közegbe igazol. Személyes tapasztalataim alapján, azonban a magyar labdarúgók jelentős része még angolul sem tud. Ezért véleményem szerint hazánkban kötelezővé kellene tenni a fiatal labdarúgók számára a mindennapos nyelvtanítást, ezzel is segítve pályafutásuk előrejutását.

Az egyik legmeghatározóbb tényező egy játékos értékének a meghatározásakor az általa játszott válogatott, nemzetközi kupa és bajnoki mérkőzések száma. Elméletben egy futballista számára a legnagyobb megtisztelés az, ha pályára léphet hazája nemzeti tizenegyében. A válogatottság, legyen az utánpótlás vagy felnőtt szinten, az mindig egyfajta ranggal jár, kiemeli az adott játékosokat a többi közül. Sokkal nagyobb figyelem veszik körül őket, mint azokat a játékosokat, akik csupán klubcsapataikban szerepelhetnek. Nekik sokkal egyszerűbb felhívni magukra külföldi csapatok figyelmét, mert a válogatott mérkőzéseket a világ minden táján kiemelt figyelemmel követik a játékos megfigyelők és, ha jó teljesítményt nyújt valaki, akkor az felkeltheti a klubok érdeklődését. A kevésbé erős országok válogatott csapatait általában a külföldön, idegenlégióként szereplő futballisták adják. Hazánk jelenlegi, a 2012.-es októberi világbajnoki selejtezős csoportmérkőzéseken szereplő keretében a 24 játékosból 9

¹⁹ Marosi Gergely (2012): Magyar és holland focilegek: tízszer annyian fociznak, mint mi. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/magyar_valogatott/magyar-es-holland-focilegek-tizszer-annyian-fociznak-mint-mi-2069679; Letöltés dátuma: 2012.09.13.

idehaza játszik. Ez az elmúlt évek egyik legmagasabb adata, melyhez azonban hozzátartozik, hogy 3 újonc játékos is szerepel Egervári Sándor szövetségi kapitány keretében. Szomszédjaink közül Szlovénia keretében 24-ből 5, Szlovákia keretében pedig csak 3 hazai bajnokságban játszó labdarúgó szerepel. Ezek az adatok is bizonyítják, hogy a térségünkben a válogatottság jelentős mértékben befolyásolja a labdarúgók értékét, elismertségét és lehetőségeit. Fülöp Ferenc menedzser szerint jelenleg nagyon nehéz magyar labdarúgót első osztályú bajnokságunkból külföldre eladni, de az mindenképpen pozitívumnak számít, és kissé javíthat a helyzeten, ha válogatott futballistáról van szó. Egy jó pár válogatott mérkőzést már maga mögött tudó futballistát jobban ismerhetnek külföldön, tudhatják a tapasztalatok alapján, hogy milyen teljesítményre számíthatnak tőle. Hazánkban, ezért is lenne érdemes lemásolni a Szerbiában zajló Vladan Filipovics menedzser által már korábban leírt játékos menedzselési módot, mely szerint támogatni kellene a tehetséges 18-20 éves fiatalokat és lehetőséget adni nekik klubcsapataik az első osztályú mérkőzésein. Az ott jobban teljesítőket pedig a válogatott összeállításánál is figyelembe kellene venni és meg kellene hívni a nemzeti csapat keretébe. Ha ezek a játékosok 22-23 éves korukig pályára léphetnének 15-20 alkalommal a válogatottban, akkor az, jelentős hatással lehetne a piaci értékük emelkedésére és nemzetközi (el) ismeretségükre is²⁰.

A felnőtt válogatott szereplés mellett az utánpótlás válogatott mérkőzések is nagy hatással lehetnek a fiatal játékosok ismeretségére, pályafutására, piaci értékére. A 19 és 21 év alatti utánpótlás válogatott mérkőzéseken pályára lépő fiatalok hasonlóan a felnőtt válogatottak tagjaihoz a figyelem középpontjában állnak. Az egyes selejtezősorozatok, kontinens- vagy világversenyek mérkőzésein rengeteg megfigyelő vesz részt, akik igyekeznek minél több tehetséget találni az őket foglalkoztató klubok számára. Hazánkban évről évre visszatérő téma, a kérdés, hogy egy fiatal játékos számára, mi az ideális kor a külföldre igazoláshoz. A témában edzőink, szakembereink véleménye eléggé megoszlik és az elmúlt évek tapasztalatai is vegyes képet mutatnak a fennálló problémáról. Véleményem szerint nem szabad túl hamar eladni egy fiatal játékost. Mindenkinek szüksége van legalább 1-2 éves tapasztalatra az NB1-ben, arra, hogy megismerje, milyen is a felnőtt futball. Amióta 6-8 esztendővel ezelőtt beindult a hazai fiatalok külföldre vándorlása, rengeteg tehetséges 16-17 éves hagyta el hazánkat, de közülük sokan ma már ismét itthon futballoznak. Szerintem nem elég az, ha egy játékos fiatalon tehetséges, mert az utánpótlás és a felnőtt labdarúgás közötti

²⁰ Pór Károly (2012): „Magyar futballistát hozna ide? Ne folytassa!” – kiútkeresés. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/magyar-futballistat-hozna-ide-ne-folytassa-kiutkereses-2178597; Letöltés dátuma: 2012.10.05.

hatalmas lépcsőfokot nem mindenki képes könnyedén venni. Azoknak pedig, akiknek nem sikerül meggyőzni külföldi csapatukat arról, hogy megállnák a helyüket, hamar itthon találják magukat. Többek között átélte és megtapasztalta ezt a szituációt a korábbi liverpooli Simon András. 4 évvel az után, hogy kiigazolt a Liverpool tartalék csapatába, már ismét itthon találta magát a magyar első osztályban. Jelenleg az első osztályú Pápa csapatának labdarúgója, pedig korábban korosztálya legnagyobb tehetségének tartották és szép karriert jósoltak neki a hazai szakemberek. Ezért nem tartom elhanyagolható tényezőnek, hogy egy játékos rendelkezik-e megfelelő tapasztalattal ahhoz, hogy egy idegen ország labdarúgásában is megállja a helyét.

A válogatott mérkőzések után az európai kupamérkőzéseknek van a legnagyobb elismertségük a labdarúgó társadalomban, ezért a gyengébb színvonalú bajnokságok csapatai, játékosai számára ezek a megmérettetések igazi kiugrási lehetőséggel érnek fel. A két európai sorozatban a Bajnokok Ligájában és az Európa- Ligában évről évre a nemzeti bajnokságok legsikeresebb csapatai indulhatnak el. Ezekben az együttesekben szereplő labdarúgók életében ezek a mérkőzések kiemelt fontosságúak, melyek során bebizonyíthatják, hogy a világ futballjának legjobbjai közé tartoznak. A rangosabb sorozatban a Bajnokok Ligájában minden évben megjelenik egy úgynevezett meglepetéscsapat, mely az előzetes elvárásokkal szemben jelentős eredményeket ér el. Ezen együttesek játékosai által nyújtott sikeres teljesítmény még inkább megemeli a csapat és a futballisták piaci értékét is. A jelenlegi sorozatban a fehérorosz BATE Boriszov csapata tölti be ezt a szerepkört, mely többek között a selejtezők során a Debrecen csapatát is legyőzve jutott el a csoportkörig, ahol eddig további két győzelmet szerezve vezeti a csoportját. Ez és a korábbi évek szereplése is hozzájárul ahhoz, hogy csapatuk jelenlegi piaci értéke 20.150.000 euró, ez magasan meghaladja a magyar élvonalas Videotonét. Ráadásul a 25 fős keretükben csak 3 külföldi játékos található, azaz sikereiket hazai játékosok segítségével érték el, ami igazán elismerésre méltó teljesítmény. Ezzel szemben hazánk, 2009 őszén a Bajnokok Ligájában szereplő csapatának, a Debrecennek nem sikerült hasonló sikereket elérnie és továbblépnie a fejlődés útján. Ezt annak ellenére állítom, hogy több játékosnak is sikerült eligazolnia a magyar csapatoknál jóval magasabb színvonalat képviselő csapatokhoz. A legjobb példa erre Rudolf Gergely esete, akire kiváló teljesítményét látva egyből lecsapott az olasz Genova együttese.

Fülöp Ferenc menedzser szerint egy magyar vagy egy magyarral hasonló szinten lévő klubcsapat játékosainak hatalmas kiugrási lehetőségnek számít az európai kupasorozatokban való részvétel. Folyamatos jó teljesítményével és emlékezetes megmozdulásaival egy-egy játékos könnyedén felkeltheti a klubok érdeklődését, ezáltal pedig növelheti elismertségét és

értékét. A menedzser úr szerint a válogatottság mellett az európai kupasorozatok tapasztalata és az abban nyújtott teljesítmény is jelentős mértékű befolyásoló tényezője lehet egy átigazolás létrejöttének.

10.2. AZ ORSZÁG LABDARÚGÁSÁNAK INFRASTRUKTURÁLIS HELYZETE ÉS KÖRÜLMÉNYEI

Hazánk labdarúgásának színvonala az 1960-as, 1970-es évek óta folyamatosan csökken, mely jelentős mértékben kihat labdarúgásunk nemzetközi megítélésére is. Első osztályú bajnokságunk régóta elveszítette régi rangját Európában, mert nem tudta tartani a lépést a tehetősebb és villámgyorsan fejlődő nyugati országokkal. A színvonal esésével párhuzamosan futballistáink piacképessége is folyamatosan csökkent. Ez a visszaesés, elmaradottság viszont nem csak a futballisták teljesítményére és eredményeire vonatkozik, hanem az egész labdarúgásunk közegére és annak tárgyi feltételeire is. Fülöp Ferenc menedzser véleményével már sok magyar edző nyilatkozatában találkoztam mely szerint a legkisebb különbség hazánk és a nyugati labdarúgás között a pályán fedezhető fel. Ezzel is utalva a tárgyi feltételek hiányosságára vagy elavultságára. Tárgyi feltételek közé sorolom stadionjaink állapotát, annak játéktereit, a csapatok rendelkezésére álló edzőpályákat, azok felszereltségét és az orvosi stábok lehetőségeit. Ezek a tényezők, feltételek nem közvetett módon, de szintén befolyásolják a játékosok és ez által csapatuk piaci értékét is.

Hazánk stadionjainak állapota messze elmarad az elvárt, Nyugat-európai szintű stadionok állapotától, felszereltségétől. Bár az elmúlt évek során néhány klubnál – hol saját tőkéből, hol állami támogatásból - tapasztalható volt némi fejlesztés és felújítás, de mindezek ellenére sem tudunk egynél több megfelelő színvonalú stadiont felmutatni. Eddig mindig csak makettek és gyönyörű látványterveket láthattunk arról, hogy milyen stadionok fognak épülni hazánkban, ha megnyerjük az Európa-bajnokság megrendezésének jogát. Sajnos egyik pályázatunkkal sem jártunk sikerrel, így egyelőre a stadionok sem készültek még el. Velünk ellentétben Belgium és Hollandia sikeres pályázatot nyújtott be és megnyerte a 2000-es Európa-bajnokság rendezésének jogát. Brockhauser István éppen ebben az időben futballozott Belgiumban és testközelből tapasztalhatta meg, ahogy átépítik és felújítják a stadionokat. Az országban 5 stadiont újítottak fel a kontinens tornára és bár a genki nem volt ezek között, a nagy szurkolói érdeklődés és a folyamatos teltházak mérkőzések miatt a klub saját költségén modernizálta és megnövelte annak befogadóképességét is. Brockhauser István szerint a stadionok helyzetét tekintve jelentős a lemaradásunk Belgiumhoz és a többi nyugati

országhoz képest is. Egyedül talán a 2008-ban átadott győri stadion lehet az, mely Tarsoly Csaba tulajdonos és munkatársai kitartó munkájának köszönhetően felveheti a versenyt a nyugati országokéval. A győri ETO park számít jelenlegi labdarúgásunk legkorszerűbb és legszínvonalasabb arénájának.

Összehasonlítva a német, a holland és a magyar első osztály jelenlegi stadionjainak állapotát és befogadóképességét hatalmas különbségeket fedezhetünk fel. Hazánkban a stadionok átlagos befogadóképessége 9276 fő, ez a szám Hollandiában 21468 fő, Németországban pedig 48723 fő. Külföldön a hazai bajnoki mérkőzéseken Király Gábor 50-75.000 néző, Dzsudzsák Balázs 30-35.000 néző előtt futballozhatott folyamatosan. Ezzel szemben hazánkban egy-egy fordulóban összesen nem megy ki annyi ember a mérkőzésekre, mint amennyi Király Gábor csapatának stadionjába egyetlen bajnoki összecsapásra.

Az idehaza tapasztalható alacsony nézőszámot, az együttesek stadionjainak korszerűtlensége, rossz állapota is befolyásolhatja. Amíg külföldön az esetek nagy részében már teljesen fedett lelátó és kulturált környezet várja a szórakozni vágyó nézőket, addig idehaza alig néhány csapat mondhatja el magáról, hogy fedett lelátójú stadionnal rendelkezik. A körülmények pedig inkább hasonlítanak a keleti, mintsem a nyugati viszonyokhoz. Dzsudzsák Balázs hollandiai tapasztalatai alapján is jelentős különbségek fedezhetők fel a magyar és holland stadionok között. A nagyobb klubok arénái minden igényt kielégítő komplexumnak számítanak, de a kisebb csapatok is kulturált és rendezett körülményeket biztosítanak a látogatók számára. Összehasonlításként nézzük meg hazánk jelenlegi legértékesebb csapatának, a Videotonnak és Dzsudzsák Balázs korábbi holland csapatának a PSV Eindhovennek a stadionját.

1. kép: Sóstói-stadion, Székesfehérvár

2. kép: Phillips-stadion, Eindhoven

Forrás: www.worldstadiums.com

Forrás: www.rudsoccers.com

Sajnálatos módon nem csak klub szinten jelent gondot a stadionok helyzete, hanem a válogatott számára is. A nemzeti csapat otthonául szolgáló Puskás Ferenc stadion állapota hosszú évek óta lehangoló. Több részét már évekkel ezelőtt életveszélyesnek nyilvánították és le is zárták a nyilvánosság elől. Ezért az államnak és a labdarúgó szövetségnek közös erővel azon kellene munkálkodnia, hogy minél előbb építsen egy új stadiont, annak érdekében, hogy az elmúlt időszakban néhány igazi bravúrt elérő, legutóbb 2012 októberében Törökországot 3-1-re legyőző és kétségtelenül sokat fejlődő válogatottunk méltó körülmények között léphessen pályára, a sikerre éhes magyar nézőközönség előtt.

Egy labdarúgó számára nagyon fontos, hogy milyen minőségű talajon kell pályára lépnie egy mérkőzés vagy egy edzés során. Nem mindegy, hogy kiválóan karbantartott nagyszerű minőségű gyepszőnyegen vagy magas szintű futballra kevésbé alkalmas, kissé göröngyös talajon kell játszania. A pálya talaja és minősége alapján meghatározhatja a futball színvonalát és a játékosok teljesítményét. Természetesen a kiváló pályák megteremtéséhez, karbantartásához elengedhetetlennek számít a munkások szakértelme és a megfelelő tárgyi eszközök. Ezek és a hozzájuk szükséges anyagi rész hiányában nincs esély elérni, hogy egy csapat csúcskategóriás talajú pályával rendelkezzen.

Hazánk csapatai ebben a tekintetben is jelentős hátránnyal indulnak a nyugati klubokkal szemben. Ezt bizonyítja Király Gábor véleménye is, aki szerint sokkal több jó pálya található Németországban, mint itthon. Király felhívja még a figyelmet a megfelelő eszközökön és a szükséges anyagi ráfordításon kívül még egy rendkívül fontos tényezőre, az éghajlatra. Az éghajlat szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy egy pálya Európa, mely területén helyezkedik el. A Kárpát-medence éghajlata, időjárása sokban különbözik például az Angliára vagy Hollandiára jellemző klímától. Király kiemelte még azt is, hogy Németországban jóval több munkás foglalkozik a pályák rendben tartásával, gondozásával, mint idehaza. Ezt személyes tapasztalataim is bizonyítják. Korábbi csapatomnál, az MTK-nál 2, a jelenleginél, a Vasasnál 3 munkás foglalkozik az egész terület rendben tartásával, amibe a stadionon kívül beletartoznak még az edzőpályák és az egyesület birtokában lévő környező területek is.

A szakemberek és az edzők a magyar első osztályú bajnokság egyik legnagyobb problémájának már régóta a hosszú téli szünetet tartják. Az őszi szezon november végi befejezése után, 3 hónapig elnéptelenednek a stadionok és mély téli álmodat alszanak, mert csak február végén, március elején indulnak újra a sorozat küzdelmei. A fagyos pályák elleni megoldás a fűthető pályák építése lenne, melyek lehetővé tennék, hogy a csapatok emberi és

biztonságos körülmények között télen is futballozzanak. Nyugaton ezt a problémát már régóta megoldották. Németországban, Hollandiában és Belgiumban is csak 2-3 hetes szünetet tartanak a bajnoki küzdelmekben. Ezzel szemben hazánkban jelenleg egyedül a győri stadion pályája rendelkezik talajfűtéssel. Az MLSZ éppen ezért a klubok infrastrukturális fejlesztését is belefoglalta stratégiai céljai közé. Ennek értelmében csak az a klubcsapat kap licencet a bajnoki indulásra a 2013/2014-es szezontól, mely a szezon kezdetéig vagy legfeljebb 1 év késéssel rendelkezik fűtött talajú bajnoki mérkőzés megrendezésére alkalmas pályával. Természetesen nem elég csak a futballisták számára kialakítani a megfelelő körülményeket, mindezt biztosítani kell a nézők számára is, hogy ők is minden igényt kielégítően élvezhessék a mérkőzéseket.

Az MLSZ nemcsak a bajnoki mérkőzések megrendezéséhez szükséges pályák fejújítását foglalta bele a klublicenc elvárásai közé, hanem az edzőpályákról is szót ejtett. E szerint a 2013/2014-es szezontól minden NB1-es csapatnak rendelkeznie kell minimum 2 fűthető talajú pályával vagy 2 műfüves edzőpályával. A szövetség ezzel a rendelkezésével is igyekszik kényszeríteni, motiválni a klubokat a fejlesztésre, melyek megvalósításához segítséget is nyújt. Az MLSZ központi hivatala elkészítette az Országos Pályaépítési Program 3. ütemének pályázati anyagát. Ebben összesen 100 pálya megépítésére van lehetőség, melyeknek 2013. december 31.-éig kell megvalósulniuk²¹. Ez alaposan rá is fér az együttesekre, mivel néhány első osztályú csapatnak még mindig nem áll rendelkezésére megfelelő színvonalú edzőpálya, az alacsonyabb osztályú együttesekről nem is beszélve. Ezzel szemben Dzsudzsák Balázs Hollandiában nagyszerű lehetőségek között készülhetett a PSV csapatának edzőkomplexumában, ahol 6 füves és 2 műfüves pálya is a rendelkezésükre állt, az egyéb kiegészítő létesítmények és szolgáltatások mellett.

Napjainkban a pályák és edzési lehetőségek mellett egyre nagyobb hangsúly kerül az orvosi stábra és az általa végzett munkára. Egy játékos számára az egészsége a legfontosabb, ha nincs, megfelelő egészségügyi állapotban, akkor nem tudja a tudásának megfelelő teljesítményt nyújtani a pályán.

Külföldön egy játékos új csapatba igazolása során a szerződés aláírása előtt minden futballistát alaposan kivizsgálnak a leendő klubja orvosai, hogy nincs-e olyan egészségügyi károsodása a sportolónak, ami megakadályozhatná őt a pályán való teljesítésben. Nincs ez

²¹ MLSZ (2010): A MAGYAR LABDARÚGÁS STRATÉGIÁJA – A megújulás évtizede 2010-2020. mlsz.hu, http://www.mlsz.hu/download/f/89/b0000/mlsz_strategia.pdf; letöltés dátuma: 2012.09.06.

másként hazánkban sem. Az új játékosokat a klubok mindig részletesen kivizsgálztatják orvosaikkal, mielőtt leszerződtenek. Tehát a módszerek nem különböznek. Különbőség az általam megkérdezett játékosok szerint az orvosok között sem fedezhető fel, mivel nagyon sok jó, hozzáértő magyar orvos van. Viszont a klubok és ez által az orvosi stábok rendelkezésére álló feltételekben hatalmas eltérések vannak, talán még nagyobbak, mint a pályák minőségének tekintetében. Ezt támasztja alá Dzsudzsák Balázs tapasztalata is, mely szerint a PSV edzőkomplexumában tökéletesen felszerelt, minden igényt kielégítő orvosi szoba állt a stáb rendelkezésére. Amelynek köszönhetően minden vizsgálatot helyben el tudtak végezni és így a sérült játékosnak nem kellett az egyik orvostól a másikhoz utaznia, mint ahogy hazánkban ez jellemző. Ezzel szemben idehaza a klubok csak minimálisan felszerelt orvosi eszközökkel rendelkeznek, ez alól kivételt talán csak a Videoton, Győr és a Debrecen csapata képez. Hazánkban a játékosok többsége ahhoz a néhány specialista-hoz megy orvosi ellátásért, akik rendelkeznek az igényeknek megfelelően felszerelt rendelővel és a hozzá párosuló szakértelemmel. Ezek a vizsgálatok és kezelések viszont jelentős összegekbe kerülnek, amiket a kluboknak nem áll módjukban minden esetben kifizetni, ezért ez a játékosokra hárul. Ebből a szemszögből is nagyon érdekes dolgot emelt ki válaszában Király Gábor. Szerinte Németországban a játékosok sokszor jelentős összegeket is hajlandóak kifizetni az egyes speciális kezeléseikért, csak hogy felgyorsítsák a gyógyulási idejüket és visszatérhessenek a pályára. Magyarországon viszont a játékosok csekély fizetésükből is kifolyólag inkább várnak még néhány hetet a visszatéréssel, ahelyett hogy kifizetnék a drágább kezelés költségeit.

Általános véleménye a témáról a szakmában dolgozóknak, hogy Magyarországon a sportegészségügy rendszerének a fejlesztése mindaddig nem lesz kivitelezhető és korszerűsíthető, amíg az országos egészségügyi rendszer nem lesz képes előrelépni. Az európai színvonaltól való elmaradottság többek között köszönhető a hazánk egészségügyi rendszerében fennálló morális problémáknak, a minőségi ellátás hiányának és a finanszírozási problémáknak.

Az együttesek orvosi stábjában találhatók szakértelme és a személyek száma jelentősen függ a klubok rendelkezésére álló anyagi forrásoktól. Idehaza erre a tényezőre is, mint minden másra jóval kevesebb pénz áll a csapatok rendelkezésére. Amíg az NB1-ben jellemzően 1 orvos és maximum 2 masször dolgozik egy csapatnál, leszámítva az egy-két tehetősebb együttest, addig külföldön, az orvoson vagy orvosokon kívül minimum 3 masször áll a játékosok rendelkezésére.

Az orvosi világ és a labdarúgás átalakulásának köszönhetően is, napjainkban egyre jobban előtérbe kerül a labdarúgók fizikai erőnléte. A futball- és az orvostudomány folyamatos fejlődésével, a különböző kiegészítő edzések, lényeges részterületek – stabilizációs gyakorlatok, konditermi erősítések, étkezési szabályok- megjelenésével a labdarúgás átalakul egyfajta „gladiátor” képzéssé. A játékosok tökéletes állapotának elérésének az érdekében egyre több és több dologra fektetnek hangsúlyt a szakemberek. A korábbi 1960-as, 70-es évek állapotához képest jelentős változásokon ment keresztül a labdarúgás és az azt körülvevő közeg. Napjainkban alapvető elvárás egy játékosal szemben, hogy az csak az edzői által összeállított étrendet kövesse, használja a számára meghatározott vitaminokat és figyeljen a testére, a munkaeszközére. A játékosok állapotát, testét egyre többféle módon és módszerrel ellenőrzik a klubok szakemberei. A különböző ízületek és a szív terheléses vizsgálata, a testsúly ellenőrzése mind a játékosok és a klub érdekeit szolgálják. Különbségnek számít hazánk és a nyugati országok között, hogy míg itthon a játékosok súlyát mérik, addig nyugaton már, a legtöbb helyen felváltotta a testsúlymérését a testzsír szintmérés, ezzel még pontosabb adatokat kaphatnak a szakemberek egy-egy játékosról. Ezeket az adatokat is felhasználva állítanak össze erősítő gyakorlatokat az edzők a játékosok számára. Hazánkban sem számít ritka jelenségnek, hogy személyre szabott edzéstervet alapján kondíznak és erősítenek a játékosok. Király Gábor elárulta, hogy amikor kiigazolt Németországba már akkor is folyt itthon ilyesfajta munka, de mivel még nem álltak rendelkezésre megfelelő kondicionáló gépek, így más módon végezték el ugyanazt a munkát. Az azóta eltelt idő alatt az első osztályú klubjainknak sikerült előrelépniük és megoldaniuk az eszközök hiányát. Ma már minden csapatnál megvan a lehetőség a játékosok konditermi erősítésére, fejlesztésére.

10.3. A JÁTEKOSOK MARKETING, REKLÁM ÉRTÉKE

A játékosok és a klubok marketing értéke a futball üzleti alapokra való helyezése után kezdet egyre fontosabb és szerveesebb részévé válni a modern labdarúgás világának. A társadalom és a technika felgyorsuló változásának, fejlődésének köszönhetően, az elmúlt évtizedekben rendkívüli ütemben növekedett a labdarúgók és a csapatok népszerűsége. Ennek következményeként napjainkban már egy-egy átigazolás során is jelentős tényezőnek számíthat az adott futballista tudása mellett, annak marketing értéke is, az, hogy a klub milyen egyéb bevételeket könyvelhet majd el az új játékosa átigazolása után. Kiváló példa erre David Beckhamnak a Real Madrid csapatába való szerződése, mely során a klub 1 hónapon belül

visszanyerte az átigazolásra költött 24.5 millió fontos vételárat a játékos nevével ellátott termékek eladásából.

A nyugati klubok tehát hamar felismerték, hogy hatalmas bevételekre tehetnek szert az együttes és játékosai nevével, logójával fémjelzett ruhák és használati tárgyak szurkolói áruházaiukban való értékesítéséből. Ezen cikkek árusításával a nyereséges működés mellett teljes mértékben kiszolgálhatják szurkolóik igényeit és szükségleteit is. A klubok mellett a különböző cégek és vállalatok is rájöttek arra, hogy a csapatok és a játékosok segítségével, az általuk reklámozott termékekkel, szolgáltatásokkal több vásárlóra és bevételre tehetnek szert, ezért elkezdtek együttműködési és szponzori kapcsolatokat kialakítani az egyes csapatokkal és azok játékosaival. Az ilyesfajta együttműködések kialakításának érdekében az esetek jelentős többségében a cégek keresik fel a klubokat, hogy szeretnének egy reklám- vagy szponzori szerződést kötni velük. Ez kiválóan szemlélteti azt, hogy külföldön, elsősorban a nyugati országokban a labdarúgók mekkora népszerűségnek örvendenek. Külföldön a cégek - ellentétben hazánkkal – igyekeznek minden lehetséges alkalmat megragadni arra, hogy a labdarúgókkal reklámoztathassák, népszerűsítethessék egy-egy terméküket vagy szolgáltatásukat. A klubok közül kiemelkedik az angol Manchester United, mely a világ egyik legnépszerűbb együttese és brandje. A klub minden évben rendkívüli, magyar klubok számára csillagászati összegeket könyvelhet el a klub és játékosainak népszerűségéből fakadó bevételi forrásokból.

Sajnálatos módon hazánkban még egyáltalán nem alakult ki a nyugati mintához hasonló rendszer. Idehaza a klubok költségvetésében csupán csekély bevételi forrásként jelentkeznek a klub és a játékosok nevével fémjelzett termékekből származó jövedelmek. Ez hűen tükrözi a hazai labdarúgás helyzetét, és amíg nem sikerül néhány nagyobb nevű hazai vagy külföldi játékost NB1-es klubjainkba csábítani, addig nem is fog növekedni labdarúgásunk reklámértéke és vonzereje sem. Az idehaza játszó labdarúgóink népszerűsége, keresetsége pedig össze sem hasonlítható a külföldön tapasztaltakhoz képest. Ezt támasztja alá Dzsudzsák Balázs véleménye is, mely szerint hazánkban a sportszergyártó cégeken kívül más vállalatok nem szívesen alkalmaznak hazai labdarúgót termékük reklámarcájaként. Kiváló példa erre a Szentkirályi ásványvíz egy korábbi reklámkampánya. A terméknek eleinte a valaha élt egyik legjobb magyar labdarúgó Puskás Ferenc volt a reklámarca, akit viszont a cég egy idő után lecserélt a portugál Aranylabdás játékosra, Luis Figo-ra. Ezzel szemben teljesen más a helyzet Németországban, ahol jóval nagyobb a labdarúgók megbecsültsége és ismeretsége, mint hazánkban. Ezért népszerűségüknek is köszönhetően lényegesen erősebb a fogyasztók

vásárlását ösztönző hatásuk is. Ott már régóta bevált szokás, hogy egy német játékos autót, óráját vagy parfümöt reklámoz.

A Nyugat-európai országokkal ellentétben, hazánk játékosai jellemzően csak a sportszergyártó cégek kötnek együttműködési és szponzori szerződéseket. Ezekben az egyezségeken a felek rögzítik a szponzoráció mértékét, részleteit és belefoglalják a játékos kötelezettségeit is. Idehaza nem sportszergyártó céggel kötött kiemelt szintű szponzori megállapodással egyedül csak Dzsudzsák Balázs rendelkezik. Dzsudzsák 2010 óta szerepel hazai reklámarcként az EA-Games által forgalmazott FIFA számítógépes labdarúgó szimulátor játékban.

10.4. A JÁTEKOS-ÜGYNÖKÖK SZEREPE

Az 1990-es években megjelenő játékos-ügynökök színrelépésével jelentős mértékben megváltozott az átigazolások menete a labdarúgásban. Az elmúlt 10-15 évben igencsak megnőtt a menedzserek befolyása a futballban. A korábbiakhoz képest napjainkban már nagyon sok függ attól, hogy egy játékosnak van-e menedzsere, és ha igen, akkor ki az és milyen összeköttetésekkel, kapcsolatokkal rendelkezik a világ futballjában. Egy megfelelő ügynök segítségével ugyanis komolyan megnőnek a labdarúgók esélyei egy-egy jó szerződés aláírásához. Az átigazolások és a szerződések lebonyolítása mellett a menedzserek feladatai közé tartozik még, hogy képviseljék a játékosok érdekeit a velük kapcsolatos ügyekben, ezzel is hozzájárulva, hogy a labdarúgónak csak a futballal kelljen foglalkozniuk.

Más országokhoz hasonlóan Magyarországon is találhatók játékos-ügynökök. Ahhoz, hogy valaki menedzser lehessen, el kell, hogy végezze a FIFA játékos-ügynök tanfolyamát, ami az MLSZ hatáskörében kerül megrendezésre. Az évente 2 alkalommal meghirdetett kurzus sikeres elvégzése után már engedéllyel foglalkozhat az ügynök játékosok közvetítésével. Hazánkban jelenleg 15 személy rendelkezik az MLSZ által kiadott játékos-ügynök engedéllyel²².

Az ügynökök hasonlóan a nemzetközi helyzethez, a hazai labdarúgásban is komoly szerepet töltenek be. Idehaza az átigazolási időszakokban rengeteg játékost ajánlanak a

²² MLSZ (2012): Játékos-ügynökök. <http://www.mlsz.hu/jatekos-ugynokok>; Letöltés dátuma: 2012.09.06.

klubok figyelmébe. Talán ezzel is magyarázható, hogy a 2012/2013-as őszi szezon kezdete előtt a csapatok összesen 204 (átlagosan 12.75 fő) új játékost szerződtettek²³.

Fülöp Ferenc menedzser elmondása szerint nemcsak labdarúgásunk, ezáltal labdarúgóink vannak nehéz helyzetben, hanem ők játékos-ügynökök is. Jelentős hátrányban vannak a Nyugat-európai ügynökökhöz képest, mivel az elismertebb országok labdarúgói iránt jóval nagyobb kereslet mutatkozik a játékos piacon. A kevés piacképes magyar futballista és labdarúgásunk gyenge megítélése miatt sokkal többet kell dolgozniuk annak érdekében, hogy megfelelő és használható kapcsolatokat építsenek, ki Európa szerte. Egy menedzser számára a legfontosabb értékkel a kapcsolatok bírnak. Széles körű összeköttetésekre van szükség hazai és nemzetközi szinten egyaránt, ahhoz, hogy hatékonyan végezhesék dolgukat. Ismerniük kell a klubok tulajdonosait, sportigazgatóit, és amennyire lehetséges az edzőit is, emellett ki kell alakítaniuk egyfajta jó, üzleti viszonyt a konkurens menedzserekkel is, annak érdekében, hogyha segítségre lenne szükségük egy átigazolás során.

Az edzők ismerete és a velük ápolt jó viszony kiemelten fontos lehet mind felnőtt, mind utánpótlás korú játékosok esetén, ugyanis egy menedzser számára nagyon hasznos lehetnek az edzői vélemények információ szerzés céljából. Fülöp Ferencel már több alkalommal megegyezett, hogy edzők segítségével és ajánlása után került kapcsolatba az adott labdarúgóval.

A játékos-ügynökök tevékenységükből kiindulóan, a kiválasztási folyamat miatt rengeteg mérkőzést látnak hétről hétre, ahol rengeteg potenciális jelölttel találkozhatnak. Fülöp Ferenc tapasztalatai szerint az ő esetében többségében a játékosok keresik fel őt azzal a kéréssel, hogy segítse a karrierjüket, de előfordult már olyan is, hogy ajánlottak számára játékosokat, akiket később ő keresett fel. A kiválasztás során természetesen a mérkőzésen nyújtott teljesítmény az elsődleges szempont, minden más csak ezután következhet. Amennyiben az illető meggyőzte az ügynököt következhet az ismerkedés szakasza. Fülöp úr kiemelt hangsúlyt fektet a személyes tulajdonságok és a családi környezet megismerésére. Számára a teljesítmény mellett ugyanolyan fontosak az emberi tényezők is, mert ha nem megfelelő a játékos hozzáállása vagy stílusa, akkor, az gondot okozhat a közös együttműködés során.

²³ Pór Károly (2012): Az NB1 eurómilliókra van a román és a szerb élvonaltól is. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/az-nb-i-euromillioakra-van-a-roman-es-a-szerb-elvonaltol-is-2174403; Letöltés dátuma: 2012.09.18.

A találkozás során a felek felvázolják egymásnak elképzeléseiket, és ha mindent megfelelőnek találnak, a szerződés aláírásával kezdetét veheti a közös munka. A FIFA hivatalban lévő szabályai alapján maximálisan 2 éves szerződést írhatnak alá egymással a felek, viszont, ha elégedettek egymás tevékenységével, ezt meghosszabbíthatják.

Egy magyar játékos külföldre igazolása több féle módon jöhet létre. Megtörténhet, hogy egy klub felkeresi a menedzsert, hogy az ajánljon neki valakit egy bizonyos posztra vagy megeshet az is, hogy egy klub edzője vagy megfigyelői felfigyelnek a játékosra, és a klub részéről kapcsolatba lépnek a játékos ügynökével. Ebben az esetben, ha a klub úgy dönt, hogy megfigyelőt küld a játékos elemzésére, akkor a játékos-ügynök feladata segíteni a megfigyelő munkáját és kielégíteni minden kívánságát a sikeres üzlet érdekében. Mivel hazánk elismertsége jelentősen csökkent az elmúlt évtizedekben és a nyugati kluboknak nem a magyar labdarúgók a legfőbb kiszemeltjeik, így kifejezetten előnyt jelenthet, ha válogatott és ráadásul szabadon igazolható játékosról van szó.

A menedzsereknek a klubokkal folytatott átigazolási, szerződési tárgyalások mellett még az egyéni szponzori megállapodásokkal is foglalkozniuk kell, ugyanis ők képviselik a játékosok érdekeit a tárgyalásokon.

11. DZSUDZSÁK BALÁZS ÉLETÚTJÁNAK ÉS PIACI ÉRTÉKÉNEK VÁLTOZÁSA

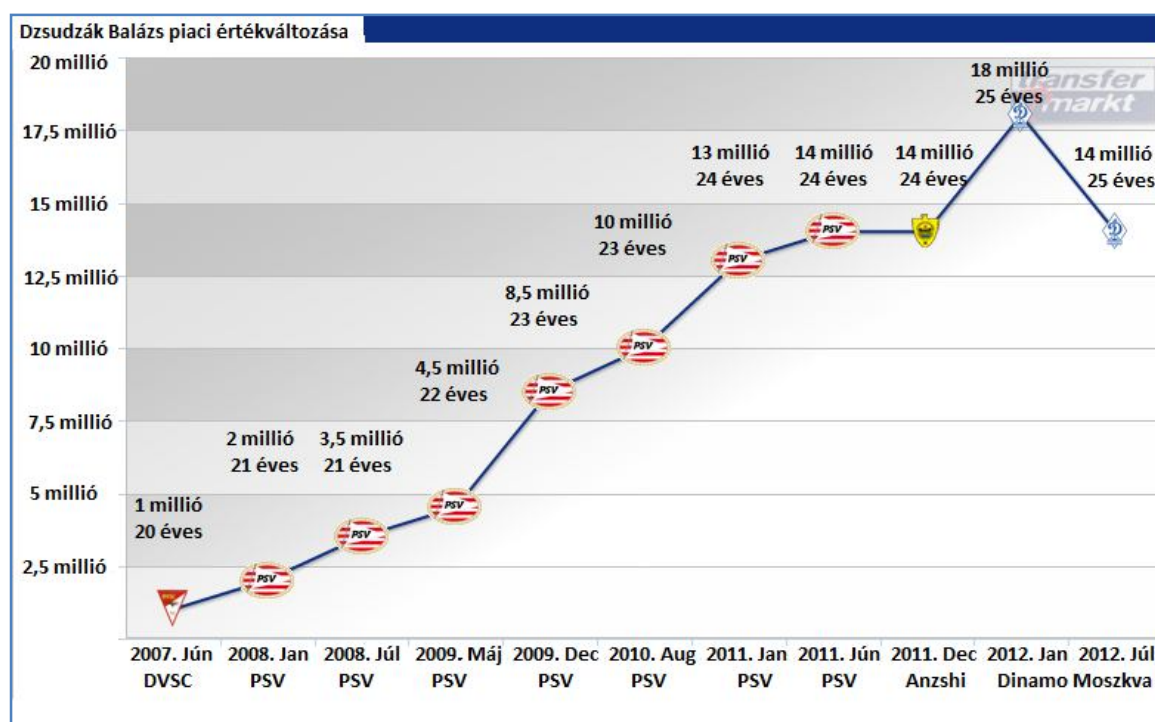
A magyar labdarúgó válogatott és az orosz Dinamo Moszkva csapatának balszélsője, Dzsudzsák Balázs rendelkezik jelenleg a legmagasabb piaci értékkel hazánk futballistái közül. A 25 éves játékos eddigi karrierje jó példaként szolgálhat a magyar utánpótlásban nevelkedő fiatal labdarúgók számára.

A Nyírlugosi illetőségű fiatal labdarúgót 11 éves korában igazolta le a Nyíradony Foci suli együttesétől a DVSC csapata, ahol a játékos végigjárta a különböző korosztályos csapatokat. A ballábas tehetség kitűnő rugótechnikájának és átlagon felüli gyorsaságának köszönhetően már fiatal korában magasan kiemelkedett társai közül. A 17 éven aluliak bajnokságában egyébiránt 20 góljának is köszönhetően, az egyik legjobb játékosnak bizonyult. Kitűnő teljesítménye nem kerülte el a magyar utánpótlás válogatottat irányító Varga István szövetségi kapitány figyelmét sem, aki alapemberként számított rá a nemzeti együttesben. A csapatnak hosszú idő után sikerült bejutnia a 17 éven aluliak számára kiírt Európa Bajnokságra, ahol Balázs és társai megmutathatták tudásukat korosztályuk legkiemelkedőbb csapatai és játékosai ellen is. Fejlődése az elkövetkező években is töretlen maradt. Továbbra is tagja volt az utánpótlás válogatottaknak és a Debrecen korosztályos csapataiban is kitűnően teljesített. 2004 őszén a Debrecen kölcsönadta őt az NB3-as Létavértes csapatának, amely egyben a Debrecen fiókcsapata is volt. 18 éves korában futballozhatott először felnőtt bajnokságban. Teljesítménye olyannyira meggyőző volt a szakemberek számára, hogy fél év eltelte után 2005 januárjában a DVSC csapata visszarendelte őt az NB1-es keretébe, ahol eleinte természetesen csak kiegészítő szerepkörben számítottak rá. A bajnokság tavaszi mérkőzésein mindössze 2 alkalommal léphetett pályára, de így is tagja lehetett a DVSC bajnokcsapatának. A bajnoki címnek köszönhetően a következő szezonban a Debrecen elindulhatott a nemzetközi kupában, ahol Dzsudzsák is bemutatkozhatott egy mérkőzés erejéig. Az, hogy ilyen fiatalon európai kupamérkőzésen bizalmat szavaztak neki, bizonyította, hogy fényes jövő várhat rá. A kevés játéklehetőség és a feledhető őszi szezon után tavasszal sikerült meggyőző teljesítményt nyújtania. 10 mérkőzésen szerepelhetett a 2005/2006-os szezonban, melyben sikerült megszereznie első bajnoki gólját is. Az elsőt gyorsan követte a második, melyet ráadásul kezdőként szerzett a Ferencváros ellen. A DVSC, Dzsudzsák egyre jobb teljesítményének is köszönhetően nagy harcban ismét megnyerte a bajnokságot. A mindössze 20 éves, de már kétszeres bajnok

játékost pedig Magyarország egyik legnagyobb ígéretének tartották. Fényes jövőt jósoltak neki.

A nagy áttörést a 2006/2007-es bajnoki szezon hozta meg számára. Ebben az évben már 23 mérkőzésen játszhatott, melyeken összesen 7 gólt szerzett, ebből hatot tavasszal. Nagyszerű teljesítményével hozzájárult a Debrecen újabb bajnoki címéhez, ő maga pedig elnyerte a Puskás Ferenc díjat, amivel a bajnokság felfedezettjét díjazták. Kiváló teljesítményének köszönhetően 2007 nyarán Görögország ellen csereként bemutatkozhatott a válogatottban is. Ekkor piaci értéke már elérte az 1 millió eurót, pedig még mindig csak 20 éves volt.

1. ábra: Dzsudzsák Balázs piaci értékének változása

Saját készítésű – Forrás: www.transfermarkt.de (euró)

A 2007-es nyári átigazolási szezon során több csapat is szeretne leigazolni őt, - többek közt a holland Ajax Amszterdam, az olasz Chievo és az ukrán Dinamo Kijev –de végül úgy döntött, hogy legalább egy évig még marad Debrecenben.

A következő válogatott fellépésére nem kellett sokat várni, ugyanis 2 hónappal később ő is aktív részese volt a világbajnok olasz válogatott legyőzésének. A pályán nyújtott kiváló produkciójának köszönhetően folyamatosan növekedett elismertsége és piaci értéke. Ezután kezdőként pályára lépett hazánk összes hátralévő mérkőzésén 2007-ben.

Tudásának és teljesítményének köszönhetően továbbra is a külföldi csapatok kívánságlistájának az élén állt. 2007 őszén végül hosszas tárgyalás után a Debrecen megegyezett a holland PSV csapatával a játékos átigazolásáról. Fülöp Ferenc menedzser – aki Dzsudzsák játékos-ügynökének társa volt ebben az időszakban - elmondása alapján a hollandok 9 különböző megfigyelővel nézették meg Balázs játékát válogatott és bajnoki mérkőzéseken egyaránt, mielőtt ajánlatot tettek volna érte. Az átigazolás az eredeti tervek szerint csak 2008 nyarán történt volna meg, de a PSV elintézte, hogy a játékos már januárban kiigazoljon Hollandiába.

2008 januárjában lezárult egy nagyon fontos korszak a játékos pályafutásában. Ahhoz, hogy a labdarúgó ennyire fiatalon külföldre igazoljon, ahhoz kivételes technikai tudása mellett, több lényeges tényező is szerepet játszott. Alapvetően az, hogy ballábas támadóról van szó, már az jelentősen befolyásolta, javította átigazolási esélyeit. Fejlődésében nagy szerepe volt annak, hogy Magyarország egyik legjobb utánpótlásképző együttesében járhatta végig a korosztályos csapatokat és később annak felnőtt csapatában is pályára léphetett. A klubcsapatában nyújtott teljesítményének köszönhetően, fiatal kora ellenére bekerült a magyar válogatottba is, mely szintén növelte elismertségét és piaci értékét is. Hazánkban egyáltalán nem volt jellemző, és még napjainkban sem az, hogy egy 20 éves játékost meghívják a nemzeti csapatba és az sem, hogy a futballista állandó helyet vív ki magának a kezdőcsapatban. Ezeken kívül az egyéni elismerések, bajnoki címek és kupagyőzelmek mind-mind növelték a játékos értékét.

Ezen tényezők mind hozzájárultak ahhoz, hogy a holland csapat hajlandó volt akkoriban magyar átigazolási rekordnak számító, 2 millió eurót kifizetni, az ekkor még mindig csak 22 éves futballistáért.

Hollandiai karrierje nagyszerűen kezdődött. Egy héttel az átigazolása után egyből kezdőként léphetett pályára a PSV csapatában a nagy rivális Feyenord ellen. A győztes mérkőzést végigjátszva, jó játékkal debütált új együttesében. Az 50 ezer néző előtt lejátszott rotterdami mérkőzésre Dzsudzsák elmondása szerint örökké emlékezni fog. Első holland góljára sem kellett sokat várni, már a következő fordulóban sikerült megszereznie. Első holland szezonjában 17 mérkőzésen lépett pályára és 3 gólt szerzett. Ezek közül a legfontosabbat az Ajax elleni bajnoki rangadón lőtte, melynek köszönhetően csapata győzött és nagy lépést tett a bajnoki címért folytatott küzdelemben, amelyet később meg is nyert. Ragyogóan sikerült tehát számára a bemutatkozás új klubjában.

Sikereinek és teljesítményének köszönhetően fél év alatt majdnem a duplájára emelkedett a piaci értéke. Természetesen ehhez hozzájárult az is, hogy nem Magyarországon, hanem már Hollandiában futballozott, melynek bajoksága, csapatai és játékosai jóval színvonalasabbak és elismertebbek, mint hazánk első osztályú bajnokságának szereplői. Dzsudzsák elmondása alapján a holland edzés körülmények, orvosi lehetőségek és a klubok gazdasági helyzete össze sem hasonlítható hazánkéval.

Annak köszönhetően pedig, hogy a világ egyik legjobb játékos nevelő bajnokságába igazolt, minden feltétel adott volt számára a további fejlődéshez.

A Hollandiában töltött három és fél éves karrierje folyamán összesen 157 mérkőzésen lépett pályára és 55 gólt szerzett. Évente 40-45 mérkőzésen játszott, ezek kiváló mutatóknak számítanak. Csapatában a bajnoki küzdelmek mellett az utolsó két szezonban 25 Európa- Liga mérkőzésen is szerepelt, ahol nemzetközi szinten is megmutathatta tudását más országok csapatai és játékosai ellen. Klubja mellett a magyar válogatottban is folyamatosan szerepelt. Nagyszerű játékát idehaza is elismerték és 2010-ben megnyerte a magyar aranylabda szavazást, melyen az adott év legjobb magyar játékosát díjazták. Értéke és megbecsültsége folyamatosan emelkedett, játékával több klub figyelmét is felkeltette. Kiváló teljesítményének és elismertségének köszönhetően a 2010/11-es szezonban megkapta a PSV csapatkapitányi karszalagját is.

A Hollandiában eltöltött évek alatt a pályán nyújtott teljesítményének köszönhetően hazánk első számú játékosává vált. A pályán nyújtott produkciója eredményeként, egyre növekvő népszerűségéből és közismertségéből több cég igyekezett tőket kovácsolni és szponzori megállapodást kötni vele. Ezek közül az egyik legjelentősebb, az EA Games számítógépes szoftvergyártó céggel kötött reklámszerződése. Ennek értelmében 2010 óta ő a magyar reklámarca a cég által készített, FIFA elnevezésű focis számítógépes játéknak.

Ezen tényezők és nagyszerű teljesítménye mind-mind hozzájárultak piaci értékének jelentős növekedéséhez. A PSV csapatánál eltöltött három és fél év alatt rengeteget fejlődő, igazi klasszissá érő futballista értéke 2 millió euróról 14 millió euróra nőtt.

Dzsudzsák 2010/11-es szezonban nyújtott teljesítménye több klub érdeklődését is felkeltette. Elérkezett számára az idő, hogy kipróbálja magát egy erősebb, magasabb színvonalú bajnokságban, miután a hollandot már kinötte.

A 2011-es nyári átigazolási szezonban több klubtól érkezett ajánlat Dzsudzsák megvásárlására, melyek közül végül némi meglepetésre az orosz Anzsi Mahacskala csapatáé nyerte el a játékos és klubja tetszését. Az orosz klub 14 millió euróért vásárolta meg a magyar játékost. Magyarországon eléggé megoszlott az emberek véleménye az átigazolási hír hallatán, ugyanis többen rossz lépésnek vélték, hogy nem egy nyugati ország csapatához igazolt, hanem a fizikai erőt előtérbe helyező orosz ligába. A játékos menedzsere, Vörösbaranyi József ugyanakkor igyekezett megnyugtatni mindenkit, hogy a játékos a lehető legjobb helyre került és fejlődése töretlen marad. Jóslata sajnos nem vált be.

Dzsudzsák fél év alatt mindössze csak 8 mérkőzésen léphetett pályára új csapatában, igaz 2 hónapig egyáltalán nem is edzhetett, miután egy mérkőzésen kulcsfontosságú sérülést szenvedett. Az mindenesetre ezen a 8 mérkőzésen is látszott, hogy a futballista Oroszországban nem tudja a tőle elvárt és meg szokott eredményes, látványos produkciót nyújtani. Ennek oka többek között, hogy míg a PSV-ben nem igazán kellett törődnie a védekezéssel, addig az Anzsi-nál megkövetelték tőle, hogy zárjon vissza és segítse csapatát hátul is.

A nem túl sikeres őszi szezon után, 2012 januárjában meglepetésként átigazolt a szintén orosz Dinamo Moszkva csapatába. A Dinamo éppen balszélsőt keresett és Dzsudzsákban látták az ideális megoldást. Nagy elismerést jelenthet a játékos számára, hogy a kevésbé sikeres őszi szezon után 18 millió eurót áldozott rá a moszkvai csapat.

Sajnálatos módon egyelőre a Dinamo csapatánál sem tudott olyan teljesítményt nyújtani, mint tette azt korábban a holland PSV csapatában, ezért úgy gondolom, hogy hibás lépés volt számára Oroszországba igazolni, mert a harcos orosz bajnokságban kevésbé kamatoztathatja kivételes technikai tudását és kreativitását. Ám az utóbbi másfél év történései ellenére is hazánk magasan legértékesebb játékosának számít.

12. KONKLÚZIÓ

Elemzésem célja a magyar labdarúgás gazdasági helyzetének szemléltetése és az ország labdarúgóinak értékét befolyásoló tényezők feltárása volt. Különböző adatok, értékek felhasználásával bemutatni mindazt, hogy mekkora különbség alakult ki az évtizedek során országunk és a nyugati országok futballja között és, hogy ez a különbség hogyan és milyen mértékben befolyásolja a magyar futballisták elismertségét, piaci értékét a világban.

A világ minden pontján jelentős kihatással van a labdarúgók értékére és keresettségére, hogy azok melyik nemzetből származnak és annak az országnak milyen a nemzetközi megítélése a futball világában. Jóval nagyobb az érdeklődés és a kereslet a brazil, spanyol vagy ukrán labdarúgók iránt, mint a magyar játékosokért. Országunk labdarúgásának elismertségére komoly hatással van, hogy az 1980-as évek óta nem tudunk értékelhető, nemzetközi szinten elért eredményt felmutatni. Ezért is gondolja Fülöp Ferenc menedzser, hogy manapság már az afrikai és Kelet-európai játékosokkal is roppant nehéz felvenni a versenyt a labdarúgó piacon, ugyanis már az e területekről érkezők is előnyt élveznek a magyar focistákkal szemben. Véleménye szerint egy a hazai élvonalban játszó magyar játékos értéke realisan 0-2 millió euró között mozog. Ennél nagyobb összeg már nem számít realis értéknek. Az, hogy hazánkban még mindig nem sikerült üzleti alapokra helyezni a labdarúgást nagymértékben hozzájárul ezekhez az értékekhez. Ha megfigyeljük az idei Európa- Liga csoportkörbe hatalmas bravúrral bejutó Videoton együttesének az ellenfeleit, – portugál, svájci, belga – megállapíthatjuk, hogy egyedül a Videoton csapata nem működik üzleti alapokon, és amíg ez nem változik meg, addig nem beszélhetünk jelentős előrelépésről és továbbra is csak a szerencsében bízhatunk.

Első osztályú bajnokságunk és klubjaink nem túl acélos gazdasági és infrastrukturális helyzete is hozzájárul ahhoz, hogy a magyar labdarúgók nem számítanak piacképes labdarúgónak Európában. Jellemzően országon belül és ingyen váltanak csapatot futballistáink. Nagyon ritkán fordul elő ugyanis, hogy az egyik klub fizet a másiknak a játékos játékjogáért. Éppen ezért véleményem szerint, jelenleg nem beszélhetünk valós, gazdasági alapon működő hazai átigazolási piacról. Külföldre pedig, ahogy korábban Fülöp Ferenc már megjegyezte egyre nehezebb igazolniuk a magyar labdarúgóknak, pedig az ország 2004-es Európai Unióhoz való csatlakozása jelentős mértékben javította lehetőségeiket. Azóta ugyanis nem számítanak idegenlégiósoknak a magyar labdarúgók az európai klubok keretében. Ennek ellenére sem sikerült megfelelő eredményeket felmutatnunk eddig az átigazolási piacon. Sok

kiváltó oka lehet, hogy az európai klubok nem szívesen igazolnak magyar labdarúgókat. Többször hallott és tapasztalt indokok közé tartozik a profi szemlélet vagy a megfelelő fizikai állapot hiánya. A magyar futballistákról ugyanis elterjedt az a kedvezőtlen vélemény a nemzetközi futballban, hogy bár technikásak, de nem megfelelő a mentalitásuk és az erőnlétük, ellentétben egy szerb vagy horvát futballistával szemben, akiktől a korábbi példáknak köszönhetően nagyrészt tudják, hogy mire számíthatnak.

Ezen hiányosságok, problémák leküzdéséhez és megszüntetéséhez labdarúgásunk alapjait is érintő változások szükségesek. A nyugati országokban már bevált minta alapján fejlesztési programokat kell kidolgozni mind felnőtt mind utánpótlás szinten, amelyek reális célokat tartalmaznak és nem a gyors eredményeket célozzák meg. Kiemelt fontosságú a klubok infrastrukturális fejlesztése, az, hogy jó körülmények között készülhessenek és játszhasanak a futballisták. Ezek megvalósításához, a kormány által 2011-ben elindított TAO pályázati program kitűnő lehetőséget biztosít a klubok számára, de ez mellett természetesen más területekről is szükség lenne tőke bevonására a labdarúgásba, ugyanis a mai modern labdarúgás alapja minden szinten a pénz.

Labdarúgásunk felemelkedésének elengedhetetlen része bajnokságunk színvonalának, elismerésének növelése a labdarúgás világában. Az infrastrukturális helyzet jelentős javítása mellett, szükség van megfelelő minőségű játékosok és szakemberek alkalmazására, a minőség és eredményesség javulásának érdekében. Ez a szűk hazai átigazolási piac miatt vagy az utánpótlás nevelés előtérbe helyezésével vagy a megfelelő szintű külföldi labdarúgók igazolásával valósítható meg. Emellett pedig a pályán kívül, az irodában is változásokra lesz szükség. Ki kell nőni az „amatőrizmusból” és profi gazdasági, marketinges, kommunikációs szakembereket kell alkalmazni, akik megteremthetik a sikeres működés alapjait és a profi szemléletet.

Végül véleményem szerint a legfontosabb dolog, mely emelhetné labdarúgásunk és egyben futballistáink értékét is, az lenne, ha sikerülne újra vonzóvá tenni a labdarúgást az emberek számára és visszacsábítanák őket a stadionokba. A magyar nép igazi sportrajongó nemzet. El kell tehát érni, hogy a labdarúgás felvegye a versenyt a plázákkal és a mozikkal és újra elfoglalja régi helyét a társadalomban.

A labdarúgás, mint üzleti vállalkozás célszemélye a néző. Mindent meg kell tenni az igényeinek kielégítése érdekében, hogy ne fordulhasson elő újra az a szégyen Magyarországon, hogy 56 néző előtt rendeznek első osztályú bajnoki mérkőzést.

IRODALOMJEGYZÉK

13.1. NYOMTATOTT IRODALOM:

1) András Krisztina (2003): *Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján*. Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Ph.D. értekezés, Budapest - 20. oldal

2) Péter Gyula (2010): *A labdarúgás története az ókortól napjainkig*. 1. kiadás. Nagykönyv Kiadó, Nyíregyháza - 2. oldal

13.2. INTERNETES FORRÁSOK:

1) A.G. (2012): *Nem a pénz döntött az NBI-ben*. Sport Plusz, <http://www.sportplusz.hu/sportplusz/sportplusz.news.page?nodeid=884>; Letöltés dátuma: 2012.10.02. - 21.; 24. oldal

2) Blikk összeállítás (2011): *Milliárdosok klubja a magyar fociban*. Blikk, http://www.blikk.hu/blikk_sport/milliardosok-klubja-a-magyar-fociban-2073985; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 27. oldal

3) Bors (2012): *2 milliárd forint az NBI vesztesége*. Borsonline. http://borsonline.hu/20120719_ketmilliard_forint_az_nb_i_vesztesege; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 20. oldal

4) Dzsudzsák Balázs - www.dzsudzsak.hu; Letöltés dátuma: 2012.10.19.

5) FIFA (2012): *Mission & Statutes*. <http://www.fifa.com/aboutfifa/organisation/mission.html>; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 4. oldal

6) Marosi Gergely (2012): *Magyar és holland focilegek: tízszer annyian fociznak, mint mi*. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/magyar_valogatott/magyar-es-holland-focilegek-tizszer-annyian-fociznak-mint-mi-2069679; Letöltés dátuma: 2012.09.13. – 37. oldal

7) MLSZ (2010): *A MAGYAR LABDARÚGÁS STRATÉGIÁJA – A megújulás évtizede 2010-2020*. mlsz.hu, http://www.mlsz.hu/download/f/89/b0000/mlsz_strategia.pdf; letöltés dátuma: 2012.09.06. – 30.; 43. oldal

8) MLSZ (2012): *Játékos-ügynökök*. <http://www.mlsz.hu/jatekos-ugynokok>; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 47. oldal

9) MLSZ (2012): *Nyilvántartási, Igazolási és Átigazolási Szabályzat*.
[http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/02_Labdarugas_uzemeltetesi_szabalyzatok/01_Versenyeztetesi_szabalyzatok/NYIASZ/NYIASZ_2012_3_\(20120704\).pdf](http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/02_Labdarugas_uzemeltetesi_szabalyzatok/01_Versenyeztetesi_szabalyzatok/NYIASZ/NYIASZ_2012_3_(20120704).pdf); Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 9. oldal

10) MLSZ (2012): *Szervezeti és Működési Szabályzat*.
[http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZMSZ%202012_1_\(20120529\).pdf](http://dokumentumtar.mlsz.hu/02_Szabalyzatok/01_Mukodesi_szabalyzatok/01_Altalanos_szabalyzatok/SZMSZ%202012_1_(20120529).pdf); Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 5. oldal

11) Pepsifoci (2009): TV-s pénzek: *A Fradi 80 milliót, a bajnok 125 milliót kaphat*. Pepsifoci.hu, <http://archiv.pepsifoci.hu/node/38180>; Letöltés dátuma: 2012.09.06 – 27. oldal

12) Pepsifoci (2012): *Csányi megerősítette: az MTVA és a Sport TV vette meg az NB I-et*. Pepsifoci.hu, <https://pepsifoci.hu/node/113801>; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 28. oldal

13) Pór Károly (2012): *Az NBI eurómilliókra van a román és a szerb élvonaltól is*. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/az-nb-i-euromillioakra-van-a-roman-es-a-szerb-elvonalto-is-2174403; Letöltés dátuma: 2012.09.18. – 14.; 48. oldal

14) Pór Károly (2012): *„Magyar futballistát hozna ide? Ne folytassa!” – kiutkeresés*. Nemzeti Sport Online, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/magyar-futballistat-hozna-ide-ne-folytassa-kiutkereses-2178597; Letöltés dátuma: 2012.10.05. – 32.; 35.; 36.; 38. oldal

15) Simon V. Attila (2011): *Lesújtó tanulmány a magyar fociról*. Mindennapi – A közéleti portál, <http://mindennapi.hu/cikk/sport/lesujto-tanulmany-a-magyar-focirol/2011-07-18/5177>; Letöltés dátuma: 2012.09.06. – 10. oldal

16) Transfermarkt – Transfermarkt.de Letöltés dátuma: 2012.09.05.-2012.10.28.